

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
Гуманітарний факультет
Кафедра туристичного, готельного та ресторанного бізнесу

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної (дипломної) роботи
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему

**БЕЗПЕКА ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА
ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ ТА ДОСВІД МІЖНАРОДНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ СІНГАПУРУ**

Виконала: здобувачка вищої освіти

4 курсу, групи ГФз-213сп

Спеціальність: 242 Туризм

Освітня програма: Туризмознавство

Владислава МЕЛЬНИЧЕНКО

Керівник: к.п.н., доцент Наталя ЗАЦЕПІНА

Рецензент: к.е.н., доцент Вікторія ПОПОВА

Запоріжжя – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Інститут, факультет Гуманітарний

Кафедра Туристичного, готельного та ресторанного бізнесу

Ступінь вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр

Спеціальність 242 Туризм

Освітня програма (спеціалізація) Туризмознавство

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ТГРБ

Валентина ЗАЙЦЕВА

«___» _____ 2026 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (ДИПЛОМНУ) РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

МЕЛЬНИЧЕНКО Владислави Андріївни

1. Тема роботи (проекту) БЕЗПЕКА ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ ТА ДОСВІД МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ СІНГАПУРУ.

керівник роботи (проекту) ЗАЦЕПІНА Наталя Олександрівна, к.п.н., доцент
затвердженні наказом вищого навчального закладу від 11 лютого 2026 року № 48

2. Строк подання студентом роботи (проекту) 01.02.2026 р.

3. Вихідні дані до роботи (проекту) в роботі використанні навчальні посібники, підручники, статті наукових видань, матеріали міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, монографії, Інтернет-джерела, законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні звіти, власні дослідження тощо.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) Теоретичні основи безпеки туристичних подорожей. 2) Аналіз досвіду міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей на прикладі Сінгапуру. 3) Перспективи впровадження міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку на прикладі Сінгапуру.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

Графічний матеріал кваліфікаційної (дипломної) роботи складає: 18 таблиць _____

6. Консультанти розділів кваліфікаційної (дипломної) роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	ЗАЦЕПІНА Н. О., доцент кафедри ТГРБ	12.02.2026	02.04.2026
2	ЗАЦЕПІНА Н. О., доцент кафедри ТГРБ	12.02.2026	16.04.2026
3	ЗАЦЕПІНА Н. О., доцент кафедри ТГРБ	12.02.2026	30.04.2026
Нормо контроль	КОРНІЄНКО О. М., доцент кафедри ТГРБ	12.02.2026	12.05.2026

7. Дата видачі завдання 11.02.2026 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Узгодження теми, складання змісту	12.02.2026	виконано
2	Вивчення літературних джерел	15.02-10.03.2026	виконано
3	Збір матеріалу на кваліфікаційну роботу	11.03-17.03.2026	виконано
4	Групування та аналіз зібраного матеріалу	18.03-31.03.2026	виконано
5	Виконання першого розділу	02.04.2026	виконано
6	Виконання другого розділу	16.04.2026	виконано
7	Виконання третього розділу	30.04.2026	виконано
8	Формування висновків та рекомендацій	02.05.2026	виконано
9	Оформлення кваліфікаційної роботи	09.05.2026	виконано
10	Перевірка роботи на плагіат	12.05.2026	виконано
11	Перевірка роботи керівником	15.05.2026	виконано
12	Одержання відгуку та рецензії	16.05.2026	виконано
13	Попередній захист кваліфікаційної роботи	19.05.-26.05.2026	виконано
14	Подання роботи на кафедру	01.06.2026	виконано
15	Захист кваліфікаційної роботи	05.06.-30.06.2026	виконано

Здобувач(ка) вищої освіти _____ Владислава МЕЛЬНИЧЕНКО
(підпис)

Керівник роботи (проекту) _____ Наталя ЗАЦЕПІНА
(підпис)

РЕФЕРАТ

Метою кваліфікаційної (дипломної) роботи є аналіз безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку з огляду на досвід міжнародного співробітництва.

Об'єкт дослідження: безпека туристичних подорожей.

Предмет дослідження: міжнародне співробітництво щодо безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку.

Методи дослідження: концептуально-порівняльний аналіз, метод системного аналізу та структурно-функціональний метод, систематизація, прогнозний метод; описовий та графічний методи, метод логічного узагальнення.

Інформаційна база дослідження: навчальні посібники, підручники, статті наукових видань, матеріали міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, монографії, Інтернет-джерела, законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні звіти, власні дослідження тощо.

Практичне значення результатів: результати дипломного дослідження можуть бути використанні для вдосконалення системи безпеки туристичних подорожей в Україні, зокрема, туристичними організаціями та підприємствами різного рівня.

Апробація результатів кваліфікаційної (дипломної) роботи. Основні результати доповідалися, обговорювалися та отримали схвальну оцінку на науково-практичній щорічній конференції здобувачів вищої освіти «Тиждень науки – 2026» в Національному університеті «Запорізька політехніка», 13 – 17 квітня 2026 р., м. Запоріжжя. Опубліковані тези доповіді.

Структура. Кваліфікаційна (дипломна) робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та переліку посилань.

Обсяг. Загальний обсяг – 90 сторінок, основна частина – 84 сторінки.

Графічний матеріал. Робота містить 18 таблиць.

АНОТАЦІЇ

МЕЛЬНИЧЕНКО Владислава. Безпека туристичних подорожей: забезпечення на внутрішньому ринку та досвід міжнародного співробітництва на прикладі Сінгапуру. – Кваліфікаційна (дипломна) робота.

У кваліфікаційній роботі вивчено теоретичні основи безпеки туристичних подорожей; визначено перспективи впровадження міжнародного співробітництва та розроблено рекомендації щодо безпеки на внутрішньому ринку України. Актуальність роботи обґрунтована важливістю питань безпеки подорожей для міжнародної туристичної спільноти. Практичне значення результатів: визначення перспектив впровадження міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей та розробка рекомендації щодо підвищення ефективності системи безпеки на Україні.

Ключові слова: безпека, туристична подорож, міжнародне співробітництво, внутрішній ринок, досвід, впровадження.

MELNYCHENKO Vladyslava. Tourist travel safety: domestic market security and international cooperation experience using the example of Singapore. – Qualifying work.

The qualification work studied the theoretical foundations of tourist travel safety; identified the prospects for the implementation of international cooperation and developed recommendations for security in the domestic market of Ukraine. The relevance of the work is justified by the importance of travel safety issues for the international tourism community. Practical significance of the results: identifying the prospects for the implementation of international cooperation on the safety of tourist travel and developing recommendations for improving the effectiveness of the security system in Ukraine.

Keywords: security, tourist travel, international cooperation, domestic market, experience, implementation.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

див. – дивитися

ін. – інше

тис. – тисяч

трлн. – трильйон

млн. – мільйон

млрд. – мільярд

% – відсоток

од. – одиниця

грн. – гривня

SGD – сінгапурський долар

ВВП – валовий внутрішній продукт

ЄС – Європейський союз

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ООН-туризм (UN Tourism) – Всесвітня туристична організація

р. – рік

ст. – сторіччя

у т.ч. – у тому числі

табл. – таблиця

COVID-19 – коронавірусна інфекція

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ	11
1.1. Загальна характеристика основ безпеки туристичних подорожей	11
1.2. Системні підходи до організації безпеки туристичних послуг в різних країнах світу	22
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДОСВІДУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЩОДО БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ НА ПРИКЛАДІ СІНГАПУРУ	36
2.1. Аналіз стану забезпечення безпеки туристичних подорожей на внутрішніх ринках та досвіду міжнародного співробітництва в різних країнах світу	36
2.2. Аналіз стану безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку та міжнародного співробітництва Сінгапуру	46
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЩОДО БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ	58
3.1. Проблеми та перспективи впровадження міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей на прикладі Сінгапуру	58
3.2. Розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності системи безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку України з огляду на досвід міжнародного співробітництва	70
ВИСНОВКИ	81
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	85

ВСТУП

Актуальність теми. Туристична подорож майже завжди включає елемент новизни і суттєво виходить за межі звичного середовища, включаючи можливу небезпеку для мандрівника. Аналіз світової практики туризму показує, що зростання кількості туристів та розширення географії поїздок посилюють необхідність більш повного обліку специфіки надання послуг та впровадження заходів безпеки. Особливо це стосується регіонів із нестабільною соціально-політичною чи епідеміологічною обстановкою, де ризик таких поїздок часом сягає загрози життю чи здоров'ю туристів. Поточні тенденції закономірно створюють проблеми збереження безпеки туристично-рекреаційного потенціалу будь-якої країни. При домінуванні ринкових засад у діяльності учасників туризму та рекреації ключовим елементом проблеми стає оцінка впливу загроз на туристичні потоки, оскільки саме цей фактор зумовлює розвиток туристично-рекреаційного потенціалу країни.

Існує широкий спектр публікацій зарубіжних та вітчизняних авторів з безпеки туризму, умовно їх можна розділити на три напрями: по-перше, сутність безпеки туризму та фактори впливу [31]; по-друге, механізми забезпечення належного рівня безпеки [13, 29]; по-третє, нормативні та законодавчі акти різних країн та міжнародних організацій [11]. Безпека туристичних подорожей завжди відігравала провідну роль в їх організації. В періоди зростання небезпеки туристична активність знижується, а в умовах безпеки – навпаки, розвивається. Це актуально й сьогодні, адже питання безпеки мандрівок залишаються найважливішими для міжнародної туристичної спільноти.

Метою кваліфікаційної (дипломної) роботи є аналіз безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку з огляду на досвід міжнародного співробітництва.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити такі

завдання:

- вивчити теоретичні основи формування безпеки туристичних подорожей;
- проаналізувати досвід міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей на прикладі Сінгапуру;
- визначити перспективи впровадження міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей на прикладі Сінгапуру та розробити рекомендацій щодо підвищення ефективності системи безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку України.

Об'єктом дослідження є безпека туристичних подорожей.

Предметом дослідження є міжнародне співробітництво щодо безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку.

Інформаційну базу дослідження становлять: нормативно-правова база України, статистичні дані Державної служби статистики, аналітичні звіти, підручники, навчальні посібники, монографії, наукові публікації, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-джерела, власні дослідження.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань під час написання роботи використано такі загальнонаукові та спеціальні методи: концептуально-порівняльний аналіз, метод системного аналізу та структурно-функціональний метод (для визначення особливостей, проблем розвитку організаційних процесів та явищ в сфері безпеки туристичних подорожей), систематизація (для систематизації поглядів учених та узагальнення категорійного апарату, виділення підходів безпеки туристичних подорожей), прогнозний метод (визначення перспектив розвитку водних спортивних видів туризму); описовий та графічний методи (для схематичного подання ключових теоретичних аспектів дослідження проблеми й наочного зображення статистичних матеріалів і аналітичних даних), метод логічного узагальнення (забезпечення послідовності в проведенні наукового дослідження й формування висновків).

Практичне значення результатів дипломного дослідження полягає в

тому, що на основі зробленого аналізу досвіду міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей на прикладі Сінгапуру було визначено проблеми та перспективи міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей та розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності системи безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку України відповідно досвіду міжнародного співробітництва. Результати дипломного дослідження можуть бути використанні для вдосконалення системи безпеки туристичних подорожей в Україні, зокрема, туристичними організаціями та підприємствами різного рівня.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати доповідалися, обговорювалися та отримали схвальну оцінку на Всеукраїнській науково-практичній щорічній конференції здобувачів вищої освіти «Тиждень науки – 2026» в Національному університеті «Запорізька політехніка», 13 – 17 квітня 2026 р., м. Запоріжжя, за результатами якої опубліковані тези доповіді на тему «Досвід міжнародного співробітництва щодо безпеки світового туризму» [51].

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань. Загальний обсяг роботи складає 90 сторінок, основний зміст роботи викладено на 84 сторінках, включаючи 18 таблиць. Перелік посилань містить 51 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДороЖЕЙ

1.1. Загальна характеристика основ безпеки туристичних подорожей

Під час організації будь-якої туристичної подорожі завжди слід брати до уваги низку питань безпеки – епідемії, ВІЛ-інфекцію, криміногенні ситуації та злочини, поширення наркотиків, проституцію, вандалізм та інші форми насильства, піратство, військові ускладнення та перевороти, тероризм, а також врахування всіх можливих ризиків, пов'язаних з цим. Закон України «Про туризм» встановлює, що безпека у сфері туризму є сукупністю факторів, які відображають соціальні, економічні, правові та інші аспекти забезпечення прав та інтересів громадян, юридичних осіб та органів влади у цій сфері [2]. Держава гарантує захист законних прав та інтересів іноземних громадян, які відвідують Україну, відповідно до міжнародного права та договорів України. Крім того, воно забезпечує захист законних прав та інтересів громадян України, які виїжджають за кордон для туристичних поїздок. У разі надзвичайних ситуацій уряд діятиме на захист інтересів українських туристів за межами України, включаючи заходи щодо тимчасових виїздів із країни перебування [2].

Безпека туристичних подорожей – це стан та сукупність заходів, які забезпечують мінімізацію ризиків для життя, здоров'я, майна та психоемоційного благополуччя туристів на всіх етапах подорожі (планування, трансфер, перебування, активні програми, повернення), а також збереження безпеки місцевого населення, інфраструктури та навколишнього середовища. Основними факторами виникнення ризиків під час проведення туристичних подорожей можуть стати:

- природні умови (погода, місцевість), сезонні явища;
- транспорт (стан доріг, кваліфікація водіїв);
- якість інфраструктури та послуг;

- здоров'я туристів та епідеміологічна обстановка;
- політична та соціальна стабільність регіону;
- нестача інформації та невірні очікування у туристів.

Виходячи з цього можна визначити ключові компоненти безпеки туристичних подорожей:

- фізична безпека – захист від травм, аварій, кримінальних загроз та надзвичайних ситуацій (пожежі, обвалення тощо);
- медична безпека – профілактика захворювань, доступність екстреної та планової медичної допомоги, санітарні стандарти;
- транспортна безпека – надійність та відповідність стандартам транспортних засобів та операторів;
- інформаційна та кібербезпека – захист персональних даних, безпека онлайн-бронювань та платежів;
- правова та контрактна безпека – ясність умов послуг, страхування, дотримання місцевих та міжнародних норм;
- екологічна та ресурсна безпека – запобігання деградації середовища, управління природними ризиками;
- психологічна безпека – забезпечення підтримки при стресових подіях, запобігання травматизації.

Потрібно більш детально розглянути основні компоненти безпеки туристичних подорожей. Так, фізичною безпекою туристичних подорожей є сукупність заходів, процедур, технічних засобів та організаційних практик, спрямованих на запобігання травмам, нещасним випадкам та смертям туристів, а також на мінімізацію матеріальних збитків та забезпечення швидкої та ефективної допомоги при інцидентах на всіх етапах поїздки (планування, трансфер, перебування). Областю охоплення фізичної безпеки туристичних подорожей є:

- природно-територіальні ризики – рельєф, клімат, стихії (ожеледі, повені, лавини);
- транспортна безпека – авіа, автотранспорт, водний та залізничний

транспорт;

- активний туризм – гори, сплави, дайвінг, парашлан та ін.;
- інфраструктура – житло, об'єкти розміщення та розваг;
- масові заходи – керування потоками, виходи, евакуація.
- обладнання та спорядження – технічний стан, сертифікація;
- медичні ризики – травми, хронічні хвороби, екстрена допомога.

Відповідно до зазначених компонентів потрібно визначити ключові загрози, які можуть виникнути під час подорожі та навести їх приклади:

- травми та падіння під час проведення походів, спусків/підйомів;
- транспортні аварії (несправність транспортних засобів, помилки водіїв);
- утоплення та інциденти на воді;
- втрата / дезорієнтація туристів (особливо у горах, пустелях, на морі);
- дикі тварини, укуси, отруєння;
- обвали, зсуви, лавини, землетруси, шторми;
- пожежі у закладах (готелях, кемпінгах, ресторанах);
- відмова критичного спорядження (мотузки, рятувальні жилети, регулятори);
- масові травми за надзвичайних ситуацій (пожежі, повені, натовпи).

Компоненти ефективної системи фізичної безпеки туристичної подорожі, які у сукупності створюють працездатну систему безпеки, оцінка якої ставить пріоритети, профілактичні заходи та підготовка учасників знижують ймовірність інцидентів, технічні засоби та моніторинг забезпечують виявлення та раннє попередження, а налагоджене реагування та подальший аналіз факторів можливої небезпеки забезпечують порятунок людей та покращення туристичних практик та практик організації різних напрямків туристичної діяльності на внутрішньому ринку країни. Важливим елементом такої системи є також координація між організаторами подорожей, рятувальними службами та місцевими органами влади (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Компоненти ефективності системи фізичної безпеки

Компоненти ефективності	Характеристика
Оцінка ризиків (risk assessment)	– ідентифікація небезпек, аналіз ймовірності та тяжкості, карта ризиків для маршрутів та об'єктів; – методики: HIRA, Bow-Tie, FMEA / HAZOP для складних активностей.
Профілактика та мінімізація ризику	– проектування маршрутів та вибір безпечних точок таборів/стоянок; – стандарти та сертифікація спорядження та транспорту; – обмеження доступу за несприятливих погодних умов; – підготовка інформації для туристів (вимоги до екіпірування, фізпідготовки).
Підготовленість та навчання	– навчання персоналу: перша медична допомога, евакуація, керування натовпом, рятувальні роботи; – тренування та навчання із залученням місцевих служб порятунку; – наявність інструкцій, чек-листів та регламентів.
Технічні та матеріальні засоби	– індивідуальні засоби захисту: каски, спасжилети, страховки, аптечки; – групове обладнання: буксирувальні троси, ноші, аварійні рації, супутникові месенджери (PLB, SPOT), AED; – технічний контроль: регулярні огляди, сервіс та журнали обслуговування техніки та спорядження.
Моніторинг та попередження	– системи раннього оповіщення: погодні послуги, лавинні датчики, гідрологічний моніторинг; – геолокація та трекінг учасників, геофенсинг зон ризику; – пости/патрулі та відеоспостереження на ключових маршрутах та об'єктах.
Реагування та евакуація	– чіткі плани евакуації, сценарії різних інцидентів, розподіл ролей (командир, медицини, логістика); – доступ до евакуаційних маршрутів та узгодження з місцевими рятувальними службами та медициною; – наявність страхової політики та можливостей швидкого транспортування (вертоліт, човен, спецтранспорт).
Відновлення та аналіз інцидентів	– післяінцидентний розбір, коригування процедур, навчання персоналу; – реєстрація інцидентів, звітність та аудит безпеки.

Організація будь-якого напрямку туристичної діяльності потребує розробки певних операційних процедур та стандартів щодо створення ефективної системи фізичної безпеки:

– стандартизація SOP (стандартна операційна процедура – Standard Operating Procedure) для кожного типу активності (наприклад, SOP для

рафтингу, для трекінгу >3 000 м, для дайвінгу);

- контроль кваліфікації гідів/інструкторів (сертифікати, стаж, регулярна переатестація);
- інспекції транспортних засобів та спорядження перед кожним виїздом;
- обмеження групових розмірів в залежності від складності маршруту;
- політика щодо алкогольних та наркотичних речовин.

Відповідно до розроблених стандартів визначаються рівні відповідальності всіх учасників туристичної діяльності як суб'єктів (stakeholders – зацікавлені сторони):

- індивідуальний (турист) – дотримання правил, інструкцій, поінформованість, адекватна підготовка, наявність необхідного індивідуального екіпірування, інформування щодо аспектів здоров'я;
- оператори та гіді – планування, розробка та дотримання стандартів роботи, тренування, аварійні процедури, перевірка спорядження, проведення брифінгів, дотримання SOP;
- приймаюча сторона/дестинація – створення безпечної інфраструктури, функціонування служб порятунку, інформаційних систем, техобслуговування об'єктів туризму, дотримання пожежної безпеки, забезпечення евакуаційних шляхів;
- держава та регулятори – нормативи, сертифікація, стандарти та нагляд, координація служб екстреного реагування, забезпечення доступної служби порятунку та медичної допомоги;
- страхові компанії – ясні умови покриття, окремі обов'язкові поліси для певних туристичних активностей.

Принципами забезпечення фізичної безпеки туристичної діяльності є:

- превенція – оцінка ризиків та їх мінімізація до поїздки та в ході маршруту;
- підготовленість – планування, навчання персоналу, оснащення

аварійними засобами та зв'язком;

- реагування – швидке та скоординоване надання допомоги та евакуація при інцидентах;
- відновлення – підтримка постраждалих, розбір причин та коригування процедур;
- прозорість та поінформованість – доступ до достовірної інформації про ризики та правила.

Крім того, для забезпечення ефективного функціонування системи фізичної безпеки туристичної діяльності використовуються певні новітні технології та інструменти безпеки. Серед них GPS / GSM-трекери, супутникові PLB (персональний аварійний радіомаяк) / месенджери, геофенсинг, розвідувальні дрони для розвідки, пошук та моніторингу важкодоступних ділянок. Також відбувається розширення користування мобільними програмами з офлайн-картами та SOS-кнопками. Формуються системи управління інцидентами (IMS) та інтеграції з місцевими диспетчерськими службами. Активно використовуються IoT-датчики (для вимірювання рівню води, лавинні датчики, метеостанції тощо).

Не менш важливим є визначення KPI (Key Performance Indicator – ключові показники ефективності) та метрики розробки ефективної системи фізичної безпеки туристичної діяльності, до складу яких входять наступні показники:

- кількість інцидентів на 1 000 туристів (загальна кількість інцидентів / 1000);
- число/частка інцидентів, які призвели до госпіталізації або фатальних наслідків;
- середній час реагування на рятувальні служби (час відгуку);
- частка персоналу з діючими сертифікатами першої допомоги/рятувальної діяльності;
- частка спорядження, яке пройшло техогляд (% сумісності);
- відсоток успішних евакуацій та рівень задоволеності туристів

системою безпеки.

Таким чином, система фізичної безпеки туристичної діяльності – це комплексне, багаторівневе завдання, яке вирішується під час підготовки та реалізації туристичної діяльності. Її надійність залежить від якості планування, підготовки персоналу, технічного стану спорядження та транспорту, наявності інфраструктури реагування та культури дотримання правил усіма учасниками процесу. В свою чергу, системний підхід, регулярний аудит та застосування сучасних технологій суттєво знижують ймовірність інцидентів та підвищують готовність до їх ефективного вирішення.

Медична безпека туристичних подорожей – це сукупність заходів, процедур та ресурсів, спрямованих на запобігання, своєчасне виявлення та ефективне лікування захворювань та травм у мандрівників; забезпечення безперервності медичної допомоги та мінімізацію ризиків, пов'язаних зі здоров'ям, на всіх етапах подорожі (підготовка, транспортування, перебування, активні програми, повернення). Областю охоплення медичної безпеки туристичних подорожей є:

- індивідуальні фактори – хронічні хвороби, ліки, алергії, статус вакцинації, фізична підготовка;
- екзогенні ризики – інфекційні захворювання, харчові/водні отруєння, кліматичні та екологічні умови, екстрені травми та нещасні випадки;
- події – масові заходи, стихійні лиха, політична нестабільність;
- медична інфраструктура регіону, яка включає доступність клінік, кваліфікація персоналу, мова спілкування, наявність спеціалізованої допомоги та евакуації.

Серед основних медичних загроз, тобто пов'язаних з необхідністю надання медичної допомоги, які можуть виникнути для туристів можна визначити такі:

- гострі інфекційні хвороби (включаючи сезонні та регіональні, а саме гострі респіраторні інфекції, COVID-19, гепатит А, черевний тиф, малярія,

лихоманки з переносниками);

- харчові та водні інфекції (гастроентерити, пряма дегідратація);
- травми та транспортні аварійні події;
- наслідки екстремальної фізичної дії (гіпотермія, тепловий удар, зневоднення, висотна хвороба, дайверська хвороба (кесонна));
- ускладнення при хронічних захворюваннях (серцево-судинні, діабет, бронхіальна астма);
- алергічні реакції та анафілаксія;
- психічне здоров'я (гострі кризи, панічні атаки, загострення хронічних станів);
- віддалені ризики (недостатня профілактика, затримка діагностики, відсутність доступу до лікування).

Система медичної безпеки туристичної подорожі – це комплекс законодавчих, страхових, медичних та організаційних заходів, спрямованих на запобігання ризикам, збереження життя і здоров'я туристів на всіх етапах подорожі – від підготовки до повернення додому. Медична безпека дійсно є фундаментом безпеки подорожі. Її повноцінна реалізація для туриста включає такі ключові елементи:

- медичне страхування – поліс на період поїздки є обов'язковою вимогою для перетину кордону (діє як для віз, так і безвізового режиму) та гарантує покриття витрат на екстрену допомогу, лікування або репатріацію;
- контроль та вакцинація – перед поїздкою необхідно перевірити календар щеплень та ознайомитися з епідеміологічними вимогами країни призначення;
- домедична допомога та аптечка – базовий набір ліків має покривати індивідуальні потреби, а також містити засоби від розладів шлунка, знеболювальні, антигістамінні препарати та перев'язувальні матеріали. В таблиці 1.2 надано характеристику основних етапів створення системи медичної безпеки під час туристичної подорожі.

Таблиця 1.2 – Характеристика основних етапів створення системи медичної безпеки в туризмі

Етапи	Характеристика
Передпоїздна підготовка	– медична консультація та скринінг – оцінка ризиків, вакцинаційний план, рекомендації щодо медикаментів; – навчання туриста – правила гігієни, попередження щодо регіональних ризиків, інструкції щодо прийому ліків; – оформлення страхування (включаючи медавакуацію), наявність медичних документів (карта хронічних захворювань, перелік ліків)
Індивідуальні засоби та аптечка	– набір базових ліків та засобів – засоби від діареї та зневоднення, анальгетики, жарознижувальні, перев'язувальні матеріали, засоби від алергії, базові антибіотики та протиблювотні (за призначенням лікаря), резервні препарати хронічного прийому; – особливі засоби – автоін'єктор адреналіну для алергіків, кисневі балони/спиртові грілки в горах – за потребою
Забезпечення доступу до медичної допомоги	– карта найближчих сертифікованих клінік та госпіталів, контакти екстрених служб, мовна підтримка; – налагоджені канали зв'язку з локальними медичними провайдерами та страховою компанією; – план евакуації та процедури виклику медавакуації за потреби
Навчання та готовність персоналу	– сертифіковані курси першої допомоги та BLS/CPR для гідів та персоналу; – наявність відповідальних за медицину на маршруті (провайдери з Wilderness First Responder тощо); – тренування сценаріїв (травма, анафілаксія, серцевий аррест (раптова зупинка серця), евакуація)
Моніторинг та контроль	– наявність протоколів моніторингу здоров'я у групах (регулярна перевірка самопочуття, контроль гідратації при активності); – системи оповіщення про спалахи захворювань, погодні ризики та інші фактори.

Для забезпечення ефективного функціонування системи медичної безпеки туристичної діяльності використовуються певні новітні технології та інструменти безпеки. Серед них телемедицина (віддалені консультації з фахівцями, сортування за симптомами), електронні медичні карти та переносимість даних (EMR), QR-коди з критичною інформацією, носимі пристрої для моніторингу стану (пульс, SpO2 (сатурація – показник рівня насичення артеріальної крові киснем, який відображає відсоток гемоглобіну, що переносить кисень, відносно загальної кількості гемоглобіну) під час трекінгу в реальному часі. Також супутниковий зв'язок, PLB (Personal

Locator Beacon – персональний аварійний радіомаяк, призначений для швидкого виклику рятувальників через супутникову систему COSPAS-SARSAT у разі виникнення небезпеки) та SOS-функції мобільних додатків у віддалених туристичних районах, а також геоінформаційні системи для швидкого визначення найближчої клініки та маршруту евакуації.

Важливим є визначення показників KPI ефективності системи медичної безпеки під час туристичної діяльності, до складу яких входять:

- частота медичних інцидентів на 1000 туристів;
- відсоток госпіталізацій під час інцидентів;
- час від виклику до надання першої допомоги/часу до доставки до медичного закладу;
- частка туристів з оформленим медичним страхуванням та покриттям мед евакуації;
- частка персоналу із сертифікацією першої допомоги;
- рівень вакцинаційного покриття персоналу та туристів з релевантних захворювань.

Не менш важливим стає визначення правових та етичних аспектів функціонування системи медичної безпеки під час туристичної діяльності. Конфіденційність медичних даних, яка проявляється у захисті відомостей про здоров'я пацієнта, що становлять «лікарську таємницю», передача яких третім особам без згоди пацієнта заборонена. Пацієнт має право обмеження доступу до такої інформації. Винятками можуть бути загроза життю, запити судів/наслідків, надання допомоги неповнолітнім. Також, доступність медичної допомоги поза дискримінацією як фундаментальне право людини, яка потребує рівності доступу до якісних послуг незалежно від раси, статі, віку, інвалідності, ВІЛ-статусу чи переконань. Це включає заборону на стигматизацію, забезпечення безбар'єрного середовища та дотримання прав пацієнтів на життя та гідність.

Крім того, відповідальність операторів за інформування та забезпечення стандартів безпеки, які несуть в Україні юридичну

відповідальність за захист персональних даних абонентів, конфіденційність трафіку та дотримання стандартів кібербезпеки. Вони зобов'язані інформувати про загрози, впроваджувати заходи безпеки, що відповідають рівням ризику (особливо для критичної інфраструктури), та забезпечувати роботу систем оповіщення (сотова трансляція). А також, вирішення етичної дилеми при обмежених ресурсах (пріоритети при багатьох постраждалих), наприклад, під час катастроф, базується на принципах утилітаризму: максимізація загального блага, порятунк найбільшого числа життів та пріоритет пацієнтів із найкращими шансами на виживання. Використовується сортування (тріаж), де ресурси спрямовуються тим, кому вони принесуть найбільшу користь, а не просто першому, хто звернувся.

Таким чином, медична безпека у туризмі стає системним завданням, яке потребує інтеграції медичної підготовки, превентивних заходів, оперативних протоколів та технологій. Комплексний підхід знижує частоту та тяжкість інцидентів, підвищує довіру туристів та забезпечує сталий розвиток туристичних послуг.

Таким чином, основними інструментами та профілактичними заходами щодо забезпечення безпеки туристів під час подорожі є:

- оцінка ризиків / SWOT маршрутно́ї безпеки;
- стандарти та сертифікати для операторів та гідів;
- страхування подорожей та відповідальності;
- системи раннього оповіщення та моніторингу (погодні, геолокація);
- тренінги з першої допомоги та аварійного порятунку;
- кризові плани та канали зв'язку (локальні номери, супутникові месенджери);
- політика захисту даних та безпечних онлайн-сервісів.

А ключовими показниками ефективності (KPI) стає кількість інцидентів/розмір інцидентів на 1 000 туристів, середній час реагування екстрених служб, частка персоналу із сертифікацією з безпеки, рівень страхового покриття туристів, рівень задоволеності безпекою

(опитування/рейтинги). Так, безпека туристичних подорожей – це багатошарова система, яка вимагає скоординованих дій індивідів, бізнесу та держави; її мета – забезпечити передбачуваність, готовність та оперативне реагування для збереження життя, здоров'я та цілісності туристичного досвіду за мінімального впливу на співтовариство та навколишнє середовище.

1.2. Системні підходи до організації безпеки туристичних послуг в різних країнах світу

У європейських країнах впроваджено різноманітні системи безпеки у туризмі, спрямовані на захист мандрівників та запобігання потенційним загрозам. До них належать механізми забезпечення безпеки об'єктів та заходів – розробка та застосування стандартизованих вимог для готелів, ресторанів, парків розваг, а також для екскурсій, круїзів, спортивних та інших масових подій. Значне місце займає система інформування туристів: спеціалізовані портали та мобільні програми надають актуальні дані про безпеку в країні, рекомендації щодо дій у надзвичайних ситуаціях та контакти екстрених служб. На міждержавному рівні діють угоди та галузеві стандарти, які посилюють співпрацю країн з питань туристичної безпеки. Паралельно національна влада приділяє увагу підвищенню якості підготовки фахівців туристичної галузі в галузі управління ризиками та забезпечення безпеки. Існує кілька системних підходів, які дають змогу забезпечити високий рівень безпеки туристів та базуються на ключових принципах:

- ідентифікація та моніторинг ризиків – комплексна оцінка можливих загроз та впровадження постійної системи спостереження та контролю за їх динамікою;

- підготовка персоналу – регулярне навчання та тренування співробітників з превенції інцидентів, надання першої допомоги та відпрацювання аварійних сценаріїв.;

- застосування технологій – використання сучасних цифрових рішень – відеоспостереження, GPS-трекерів, віддаленого моніторингу та систем раннього оповіщення;

- регулярні інспекції – планові огляди та технічні перевірки об'єктів, обладнання та матеріалів для виявлення потенційних небезпек;

- взаємодія з місцевою владою – встановлення каналів зв'язку та координації з органами управління, поліцією та службами порятунку для оперативного обміну інформацією та підтримки;

- надійні комунікації – впровадження професійних каналів зв'язку та протоколів оповіщення для швидкого інформування про ризики та координацію дій в екстрених ситуаціях;

- охорона та медична готовність на місцях: організація фізичної охорони, контроль доступу та забезпечення доступу до медичної допомоги та аварійного обладнання за потреби.

Разом ці заходи формують багатoshарову систему безпеки, де превентивні дії, технології та скоординована взаємодія створюють стійкий захист туристів. Кожен туристичний маршрут і категорія туристів мають свої особливості, тому підходи до формування ефективної системи безпеки можуть змінюватись у кожному випадку. Управління ризиками безпеки подорожі – це безперервний, систематичний процес захисту мандрівників, який базується на міжнародних стандартах (наприклад, ISO 31030). Дозволяє організаціям і самостійним мандрівникам захистити персонал, зменшити фінансові збитки та забезпечити безперервність діяльності Він передбачає перехід від реактивних дій до проактивних – створення чіткої стратегії, розробку сценаріїв реагування та постійний моніторинг. Спираючись на дані міжнародних рейтингів безпеки та туризму (зокрема, Global Peace Index та індекси UN Tourism), основними критеріями для цього переліку є нульовий рівень внутрішніх конфліктів, відсутність терористичних загроз, низька кількість злочинів проти майна, надійна медицина та політична стабільність (див. табл. 1.3) [46].

Таблиця 1.3 – Найбезпечніші країни світу для туристів

Країна	Визначені рівні безпеки
Японія	низький рівень злочинності та високий рівень культури поваги до гостей з інших країн
Норвегія	дуже високий рівень життя та низький рівень злочинності
Швейцарія	високий рівень безпеки в усіх сферах життя, включаючи туризм
Канада	демократична країна зі здоровими законами та низьким рівнем насильства
Сінгапур	суворі закони та безпека роблять цю країну однією з найбезпечніших у світі
Австралія	низький рівень злочинності та демократичні цінності забезпечують безпеку туристів
Фінляндія	високий рівень життя та низький рівень злочинності створюють безпечне середовище для туризму
Нова Зеландія	безпечна та доброзичлива країна зі здоровим способом життя та численними природними пам'ятками
Гонконг	одне з найбезпечніших міст у світі із суворими законами та високим рівнем безпеки
Данія	дуже безпечна та чиста країна з високим рівнем життя та чудовою інфраструктурою

Оцінювати рівень безпеки в туристичному контексті можна ще за двома основними показниками: ступенем кримінальної активності та рівнем терористичної загрози. Кримінальну ситуацію зазвичай характеризують частотою насильницьких злочинів, крадіжок та нападів, спрямованих проти туристів. На її підставі та за даними досліджень різних організацій формуються рейтинги найбезпечніших країн. Терористичну загрозу оцінюють через кількість терористичних актів, присутність екстремістських груп та загальну політичну стабільність у регіоні. Основні ризики для туристів можуть варіювати в залежності від місця, куди вони подорожують, однак загальні ризики для туристів включають:

- безпека – мандрівники схильні до ризику кримінальних інцидентів – нападів, крадіжок, шахрайства та інших форм насильства;
- здоров'я – у поїздці можливі хвороби та інфекції (включаючи харчові отруєння та захворювання, пов'язані з неякісною водою), особливо в регіонах із тропічним кліматом або низькими санітарними стандартами;
- природні фактори – природні об'єкти та дикі тварини можуть

становити загрозу при недотриманні правил поведінки (наприклад, наближення до небезпечних тварин, вихід на тонкий лід тощо);

- транспортні ризики – поїздки на автомобілі, мотоциклі чи іншому транспорті пов'язані з безпекою аварій та травм, особливо при керуванні недосвідченими водіями або на ненадійних транспортних засобах;

- фінансові ризики – можливі втрати грошей та документів внаслідок крадіжки, втрати чи шахрайства, що створює додаткові витрати та складності;

- культурні відмінності – незнання або недотримання місцевих норм і традицій може призвести до непорозуміння, образі місцевих жителів або конфліктних ситуацій, тому важливо поважати місцеві звичаї.

За цими ознаками було визначено рейтинг безпечних країн, який ґрунтується в першу чергу на факторах, таких як рівень злочинності, якість медичної допомоги, якість доріг та інші фактори, які роблять ці курорти безпечними для туристів:

- Ісландія – світовий лідер з безпеки, дуже низький рівень злочинності;

- Швейцарія – стабільно в топі завдяки надійності та високому рівню життя;

- Данія – безпечна країна з високою соціальною відповідальністю;

- Сінгапур – відомий надзвичайно низьким рівнем вуличної злочинності;

- Ірландія – безпечна європейська країна з привітним населенням;

- Нова Зеландія – низький рівень злочинності та висока безпека, як зазначено на РБК-Україна [26];

- Австрія – стабільна країна з ефективною роботою правоохоронних органів;

- Фінляндія – гарантує безпеку та спокійний відпочинок, пише Visit Ukraine [34];

- Португалія – вважається однією з найбезпечніших країн Європи;

– Японія – високий рівень особистої безпеки для мандрівників.

В основі складання цього рейтингу лежать низький рівень вуличної злочинності, висока політична стабільність, розвинена медична та екстрена інфраструктура, низька терористична загроза та надійні системи оповіщення. Однак, необхідно враховувати, що в будь-якій частині світу є ризики і ніякий курорт не є абсолютно безпечним. Тому важливо дотримуватись правил безпеки та завжди вживати профілактичних заходів для захисту себе та своїх близьких під час поїздки, незалежно від того куди прямує турист. Для більш детального вивчення того, як формується система туристичної безпеки в найбезпечніших країнах світу, розглянемо топ-4 із цих країн.

Система безпеки в Ісландії ґрунтується на поєднанні законодавчої бази, поліцейських сил, пожежної охорони та цивільної оборони. Закони про безпеку та громадський порядок формуються парламентом Ісландії (Альфінгі) та регулюються Кодексом кримінального права. За порушення цих законів передбачено штрафи чи тюремне ув'язнення. Національна поліція Ісландії відповідає за захист життя, майна та загального порядку на території країни. Вона також забезпечує безпеку під час міжнародних подій, таких як відвідування главами держав. Пожежна охорона Ісландії відповідає за запобігання та гасіння пожеж, а також надання допомоги при аваріях на родовищах нафти та газу та інших промислових об'єктах. Громадянська оборона Ісландії призначена для захисту країни від природних катастроф, таких як зсуви ґрунту, землетруси або виверження вулканів. До її компетенції входить оповіщення населення про погрози та надання допомоги за надзвичайних ситуацій. Загалом система безпеки в Ісландії досить надійна і забезпечує високий рівень захисту населення і промислових об'єктів від різноманітних загроз. Тому система безпеки туристичної діяльності в Ісландії формується на кількох рівнях (див. табл. 1.4). В цілому система безпеки туристичної діяльності в Ісландії є багатовимірною і націлена на запобігання можливим ризикам і забезпечення безпеки туристів у цій країні.

Таблиця 1.4 – Рівні формування система безпеки туристичної діяльності на прикладі Ісландії

Рівні	Характеристика рівню
Міжнародний рівень	Базується на системі правових норм, міжнародних угод та діяльності організацій (UNWTO, ICAO, WHO), спрямованих на захист туристів, забезпечення безпеки на транспорті та в місцях перебування. Це передбачає уніфікацію стандартів, моніторинг ризиків, медичний контроль та швидке реагування на надзвичайні ситуації.
Державний рівень	Ісландія має розвинену безпекову систему, яка будується на співпраці між урядом, правоохоронними органами та іншими зацікавленими сторонами. Міністерство юстиції та внутрішніх справ, а також інші державні органи відповідають за безпеку туристів у країні.
Туристичний рівень	Багато туроператорів та готельних комплексів прагнуть забезпечити безпеку туристів на території Ісландії. Вони пропонують своїм клієнтам заходи безпеки, такі як інструкції щодо поведінки на природі, надання карток екстреної допомоги та багато іншого.
Локальний рівень	Місцеві громадські організації та спільноти надають допомогу туристам у різних питаннях, пов'язаних із безпекою. Вони навчають туристів правилам поведінки на місцевості, інформують про стан стежок та доріг та надають необхідну інформацію про тварин та рослини, з якими можна зустрітися на своєму шляху.

Система безпеки у Швейцарії формується на основі національних законів та регуляції, а також міжнародних стандартів у галузі безпеки. Вона охоплює різні аспекти життя суспільства, включаючи безпеку туристичної діяльності, громадського порядку, транспорту, кібербезпеки, захисту від стихійних лих та багато інших. Основним законодавчим органом Швейцарії з питань безпеки є Федеральний департамент оборони, цивільного захисту та спорту (DDPS). У рамках DDPS функціонують такі організації:

- Schweizer Armee – швейцарська армія, відповідальна за військову безпеку та громадський порядок;
- Bundesamt für Polizei – Федеральне управління поліції (Fedpol), відповідальне за національну безпеку та боротьбу з організованою злочинністю;
- Schweizerische Sicherheitsuntersuchungsstelle – швейцарська комісія з розслідування авіаційних подій, відповідальна за проведення розслідування авіаційних інцидентів та авіакатастроф.

– Federales Büro für Bevölkerungsschutz – Федеральне бюро захисту населення, відповідальне за запобігання та захист від стихійних лих, таких як повені, зсуви, снігові завали тощо.

Швейцарія також бере активну участь у міжнародних програмах та ініціативах щодо зміцнення безпеки, таких як Європейський Союз, НАТО та інші міжнародні організації. Крім того, країна має безліч договорів про взаємну співпрацю з іншими країнами та регіональними організаціями з питань безпеки та боротьби зі злочинністю. Зрештою, важливою складовою системи безпеки у Швейцарії є інформаційне забезпечення. Держава проводить регулярні інформаційні кампанії для населення на теми, пов'язані з кібербезпекою, пожежною безпекою, першою допомогою та іншими аспектами безпеки.

У Швейцарії існує Федеральний закон про всі види туризму, який регулює організацію туристичної інфраструктури, права та обов'язки туристів, а також питання, пов'язані з безпекою та захистом здоров'я туристів. Крім того, Швейцарія має безліч гірськолижних курортів та інших туристичних об'єктів, на яких забезпечується високий рівень безпеки для всіх гостей. На схилах та поза ними використовуються сучасні технології та обладнання для забезпечення максимального рівня безпеки.

Система безпеки туристичної діяльності в Швейцарії також включає встановлені правила і стандарти, наприклад, правила поведінки на схилах, маркування трас і доріг, забезпечення безпеки при проведенні екскурсій і т.п. Туристи можуть отримати інформацію про безпеку на сайтах туристичних компаній, національних туристичних організацій та на туристичних інформаційних стендах. Туристам надається інформація про безпеку на витягах, на схилах для катання на гірських лижах та сноуборді, велосипедних трасах, канатних дорогах та інших місцях, для чого наймаються інструктори та використовуються різне обладнання для безпечної подорожі. Швейцарська система безпеки туристичної діяльності також включає заходи щодо захисту туристів від злочинної діяльності, організацію патрульних служб та

співробітництво із сторонніми службами підтримання порядку.

Система безпеки Данії формується за наступними принципами:

1. Превенція та ризик-орієнтованість:

- рішення будуються на оцінці реальних ризиків – ймовірності наслідків, ресурси направляють туди, де їх ефект найбільш відчутний;
- акцент на запобіганні інцидентам (профілактика) замість реактивних заходів.

2. Інтеграція та міжвідомча координація:

- точна синхронізація між національними органами (рятувальні служби, поліція, охорона здоров'я), муніципалітетами та приватним сектором;
- єдині протоколи взаємодії при інцидентах та регулярні спільні навчання.

3. Децентралізація відповідальності та локальна адаптація:

- муніципалітети та місцеві організації мають повноваження адаптувати заходи під локальні ризики, дотримуючись національних стандартів;
- локальна готовність підкріплюється ресурсами та методиками від центру.

4. Законність, стандарти та регламентація:

- наявність чіткої нормативної бази та стандартів (пожежна безпека, будівництво, транспорт, харчування тощо), обов'язкових інспекцій та процедур сертифікації;
- постійний контроль за дотриманням стандартів та санкції за порушення.

5. Професіоналізм та навчання персоналу:

- систематичне навчання та постійна сертифікація співробітників екстрених служб та відповідальних у приватних організаціях;
- регулярні навчання, тренінги та обмін практиками.

6. Оперативність реагування та резервні можливості:

- розвинена мережа екстрених служб, налагоджені ланцюжки оповіщення, швидкий доступ до евакуації та медичної допомоги;

- наявність резервних ресурсів (техніка, запаси, польові госпіталі) та планів відновлення.

7. Транспарентність, комунікація та залучення суспільства:

- відкритість інформації про ризики та інструкції для населення та гостей (багатомовні джерела в туристичних зонах);

- програми підвищення обізнаності та залучення громадян у питання готовності (волонтерські служби, локальні поради).

8. Технологічність та дані:

- широке застосування моніторингу (погодні сервіси, геолокація, сенсори), систем раннього оповіщення та цифрових каналів інформування;

- прийняття рішень на основі аналізу даних та наукових досліджень.

9. Партнерство публічного та приватного секторів:

- спільне вироблення стандартів та інвестицій (наприклад, в інфраструктуру, системи оповіщення, сертифікацію туристичних об'єктів);

- заохочення приватних ініціатив щодо підвищення безпеки (страхові продукти, сертифікація операторів).

10. Стійкість та адаптивність:

- планування з урахуванням кліматичних змін та нових загроз; гнучкість процедур швидкого оновлення практик:

- оцінка та впровадження «зелених» та стійких рішень, які одночасно підвищують безпеку.

11. Міжнародне співробітництво:

- участь у міжнародних механізмах та обмін досвідом (ЄС, Civil Protection, прикордонні угоди) для координації у кризах та стандартизації практик.

12. Етичні та інклюзивні підходи:

- забезпечення рівного доступу до допомоги та інформації для всіх груп (іноземні туристи, люди з інвалідністю, мігранти);

– повага до прав людини під час реалізації заходів безпеки.

Серед практичних заходів застосування принципів безпеки у секторі туризму слід виділити наступні. Визначені обов’язкові стандарти безпеки для засобів розміщення та розваг, проводяться регулярні інспекції та визначаються публічні рейтинги. Багатомовні портали та мобільні програми з актуальною інформацією про ризики, екстрені номери та правила поведінки. Створюються сертифікації для гідів та туроператорів (перша допомога, евакуація, керування натовпом). Проводиться інтеграція туристичних сервісів із національними системами оповіщення (аварійні push-сповіщення для гостей), спільні навчання з приватними операторами у популярних туристичних зонах. Впроваджено програми страхування та прозоре інформування про покриття туристам під час бронювання. Використовуються дрони, камери та датчики у важкодоступних місцях для моніторингу та швидкого реагування.

Важливим досягненням формування системи безпеки стало формування високого рівня довіри до інститутів та культури дотримання правил у Данії, що підвищує ефективність заходів – рекомендації та розпорядження найчастіше виконуються населенням та бізнесом. Так, принципи формування системи безпеки в Данії базуються на превентивному, ризик-орієнтованому підході, міжвідомчій координації, правовій регламентації, локальній адаптивності та активному застосуванні технологій, У туризмі це виражається через державну політику у сфері туризму, яка фокусується на безпеці, сталому розвитку та інтеграції приватних ініціатив. Цей підхід закріплений на законодавчому рівні і реалізується через розбудову якісної інфраструктури, безперервне підвищення кваліфікації фахівців та створення партнерств між владою і бізнесом.

Сінгапур по праву вважається однією з найбезпечніших держав світу. Цей статус забезпечується завдяки жорсткому законодавству, нульовій толерантності до корупції та глибокій інтеграції передових технологій у міську інфраструктуру. Вона базується на кількох ключових принципах, що

формувалися десятиліттями та адаптуються до сучасних загроз. Основні системні принципи визначено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Основні системні принципи безпеки в Сінгапурі

Принципи	Напрями	Дії
Превентивність та проактивність	акцент на запобігання, а не реагування	Сінгапур прагне виявляти та нейтралізувати загрози до того, як вони матеріалізуються. Це досягається за рахунок широкої мережі розвідки, аналізу даних та співпраці з міжнародними партнерами.
	проактивне законодавство	закони постійно оновлюються та адаптуються для боротьби з новими формами злочинності та тероризму.
	запобіжні заходи	впровадження технологій та процедур, спрямованих на зниження вразливості та підвищення стійкості до потенційних загроз.
Комплексний підхід	інтеграція різних відомств	безпека забезпечується як поліцією, так й іншими відомствами, як-то Міністерство внутрішніх справ (Home Affairs), збройні сили, митниця, імміграційна служба та інші. Існує тісна координація та обмін інформацією між ними.
	багаторівневий захист	система безпеки включає різні рівні захисту, від фізичної охорони об'єктів до кібербезпеки і контррозвідки.
	облік усіх видів загроз	Сінгапур враховує широкий спектр загроз, включаючи тероризм, кіберзлочинність, організовану злочинність, незаконний обіг наркотиків і навіть загрози, пов'язані зі зміною клімату.
Технології та інновації	широке використання технологій	Сінгапур активно впроваджує передові технології підвищення ефективності системи безпеки, включаючи.
	системи відеоспостереження	велика мережа камер відеоспостереження, оснащених функціями розпізнавання облич та аналітики відео.
	кібербезпека	розвинена інфраструктура кібербезпеки для захисту критично важливих об'єктів та даних
	автоматизовані системи контролю	використання автоматизованих систем для контролю доступу, виявлення вторгнень та моніторингу периметра.
	аналіз великих даних	використання аналітики великих даних виявлення закономірностей і прогнозування загроз.
	інвестиції в дослідження та розробки	уряд Сінгапуру реалізує масштабні інвестиційні плани, спрямовані на перетворення країни на головний світовий R&D-хаб, сфокусовані на розвитку штучного інтелекту, кібербезпеки та глибоких технологій (Deep Tech).

Продовження таблиці 1.5

Принципи	Напрями	Дії
Залучення громадськості та партнерство	програми «Сусідська варта» (Neighbourhood Watch)	активне залучення громадян до забезпечення безпеки у своїх районах.
	співробітництво з приватним сектором	партнерство з приватними компаніями для обміну інформацією та розробки рішень у галузі безпеки.
	освіта та підвищення обізнаності	проведення освітніх програм та кампаній з підвищення обізнаності громадян щодо питань безпеки.
	SG Secure	національна кампанія з підвищення обізнаності щодо терористичної загрози та підготовки громадян до реагування на надзвичайні ситуації.
Суворе законодавство та правозастосування	жорсткі закони	Сінгапур відомий своїми строгими законами, які передбачають суворі покарання за злочини, пов'язані з безпекою.
	ефективне правозастосування	поліція та інші правоохоронні органи ефективно застосовують закони та забезпечують дотримання правопорядку.
	незалежна судова система	незалежна судова система забезпечує справедливий та неупереджений розгляд справ.
Регіональне та міжнародне співробітництво	активна участь у регіональних форумах	Сінгапур бере активну участь у регіональних безпекових форумах, таких як АСЕАН та Регіональний форум АСЕАН з безпеки (ARF).
	співпраця з міжнародними партнерами	Сінгапур співпрацює з міжнародними партнерами, такими як Інтерпол та інші правоохоронні органи для боротьби з транснаціональною злочинністю та тероризмом.

Ключові відомства, які відповідають за безпеку Сінгапуру:

- міністерство внутрішніх справ (Ministry of Home Affairs – MHA) – відповідає за загальну безпекову політику, включаючи поліцію, імміграцію, тюремну службу та цивільну оборону;
- сінгапурська поліція (Singapore Police Force – SPF) – відповідає за підтримку правопорядку, боротьбу зі злочинністю та забезпечення громадської безпеки;
- внутрішня служба безпеки (Internal Security Department – ISD) – відповідає за контррозвідку, боротьбу з тероризмом та забезпечення внутрішньої безпеки;
- сінгапурські збройні сили (Singapore Armed Forces – SAF) – відповідають за захист країни від зовнішніх загроз.

Таким чином, система безпеки в Сінгапурі – це результат довгострокової стратегії, заснованої на превентивності, комплексності, технологіях, залученні громадськості та суворому правозастосуванні. Вона постійно адаптується до мінливих загроз і є однією з найефективніших у світі.

Український туризм, будучи важливим чинником економіки та культурного обміну, поки що не повною мірою реалізує свій потенціал і не відповідає очікуванням як українських, так і іноземних туристів. Незважаючи на багаті природні та культурні ресурси, якість та безпеку туристичних послуг, а також їх вартість, поступаються пропозиціями більш розвинених країн. В останні роки держава зробила кроки з модернізації туристичної галузі: законодавство приведено у відповідність до міжнародних стандартів, налагоджено міжнародне співробітництво, та реалізуються спільні проекти щодо розвитку регіонів та збереження навколишнього середовища за підтримки міжнародних організацій. Проте, геополітична ситуація та економічні виклики останніх років призвели до зниження туристичного попиту, зміни структури туристичних потоків та скорочення інвестицій в інфраструктуру. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС вимагає від України впровадження європейських стандартів у сфері туризму, включаючи стратегічне планування, технічне регулювання та безпеку. Це наголошує на необхідності термінової модернізації галузі, впровадження інновацій та структурних змін, спираючись на передовий вітчизняний та міжнародний досвід.

Висновки до розділу 1.

Таким чином, системний підхід до безпеки в туризмі дійсно формує надійну екосистему для мандрівників. Західні країни та країни ЄС досягають високих показників захищеності завдяки комплексному регулюванню та багаторівневому контролю на всіх етапах туристичної діяльності. Отже, саме системний підхід є ключовим фактором для досягнення високого рівня

безпеки та задоволення потреб туристів. Сінгапур є еталоном безпеки, що досягається завдяки багаторівневому підходу. Україна може адаптувати цей досвід для формування власної системи безпеки туризму, особливо з огляду на необхідність гарантування безпеки відвідувачів, цифровізації послуг та відновлення галузі. Водночас важливо враховувати, що ефективна система безпеки в туризмі потребує постійного оновлення відповідно до сучасних викликів і ризиків. Значну роль у цьому процесі відіграє співпраця держави, туристичного бізнесу та правоохоронних органів, що забезпечує оперативне реагування на надзвичайні ситуації та підвищує рівень довіри туристів. У перспективі впровадження міжнародних стандартів безпеки та інноваційних технологій сприятиме зміцненню конкурентоспроможності туристичної галузі України на світовому ринку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСВІДУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЩОДО БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ НА ПРИКЛАДІ СІНГАПУРУ

2.1. Аналіз стану забезпечення безпеки туристичних подорожей на внутрішніх ринках та досвіду міжнародного співробітництва в різних країнах світу

Згідно з даними ООН з туризму, туризм став одним з найважливіших гравців у міжнародній торгівлі та одночасно одним з основних джерел доходу для багатьох країн, які розвиваються. Це зростання супроводжується зростаючою диверсифікацією та конкуренцією між туристичними напрямками. Після досягнення допандемійного рівня у 2024 році, кількість прибуття іноземних туристів (з ночівлею) зросла на 5% у січні-вересні 2025 року порівняно з тим же періодом 2024 року, або на 3% вищою, ніж у допандемічному 2019 році. До вересня понад 1,1 мільярда іноземних туристів здійснили міжнародні поїздки, що приблизно на 50 мільйонів більше, ніж за той же період 2024 року. міжнародний туризм у 2025 році досяг нового рекорду в 1,52 мільярдів прибуттів, що на 4% більше, ніж у 2024 році, та приніс 1,9 трильйона доларів доходів. Ключовими рушійними силами стало значне зростання в Європі (793 мільйони туристів), з них 19% зростання прийшлося на Марокко, Франція зберегла свою лідируючу позицію, прийнявши 102 мільйони туристів у 2025 році [28].

Зміни в поведінці мандрівників відповідно докладу Мішеля Джуліана «Ринок туризму ООН, політика та конкурентоспроможність» на 19-му форумі ООН з туризму / РАТА, присвяченому тенденціям та перспективам туризму (Гуйлінь, Китай, 18 вересня 2025 р.) прослідковуються у наступних сферах:

- внутрішній туризм – набув дедалі більшого значення, оскільки став ключовим фактором підтримки відновлення значної кількості напрямків;

– збільшення відповідальності (сталий розвиток, автентичність та локальність) – мандрівники вірять у важливість позитивного впливу на місцеві громади, все частіше шукаючи автентичності, сталого розвитку та вражень від подорожей;

– сталий розвиток – продукти з сильним компонентом сталого розвитку, такі як зелений, сільський туризм, гастрономія та оздоровчий туризм, стали популярним вибором для подорожей. Мандрівники все більше знайомляться зі сталими практиками в пункті подорожі, як частиною свого вибору;

– збільшення цифрового розвитку – технології змінили спосіб, яким мандрівники шукають, бронюють та планують свою поїздку. Технологічні досягнення, такі як штучний інтелект, формують шлях до більш персоналізованих подорожей та покращеного досвіду [50].

Між тим, за даними UN Tourism визначено основні виклики, з якими зіткнеться міжнародний туризм у 2025 – 2026 роках. Відсоток експертів, які згадали певні ризики для міжнародних подорожей (див. табл. 2.1) [50].

Таблиця 2.1 – Ризики для міжнародних подорожей

Фактори виникнення ризиків	Відсоток експертної думки
Підвищення витрат на проживання	49
Інші економічні фактори	39
Втрата довіри споживачів	28
Інші геополітичні ризики	25
Підвищення торгових тарифів	23
Вимоги до безпеки поїздки	22
Екстремальні погодні явища	18
Нестача кваліфікованих кадрів	15
Воєнні події в Україні	8
Конфлікт між Іраном та Ізраїлем	8
Затримки чи скасування рейсів	8

При тому забезпечення безпеки туристичних поїздок стає дедалі актуальним питанням як на внутрішніх, так й на зовнішніх туристичних напрямках. Міжнародний рівень забезпечення безпеки туристичних

подорожей базується на системі правових норм, міжнародних угод та діяльності організацій (UNWTO, ICAO, WHO), спрямованих на захист туристів, забезпечення безпеки на транспорті та в місцях перебування. Це передбачає уніфікацію стандартів, моніторинг ризиків, медичний контроль та швидке реагування на надзвичайні ситуації. Ключові аспекти міжнародної безпеки туризму формуються на основі:

- міжнародні організації – Всесвітня туристична організація (UNWTO, зараз UN Tourism) розробляє норми, спрямовані на сталий та безпечний туризм;
- правова база – Глобальний етичний кодекс туризму (затверджений UNWTO) та міжнародні договори захищають права туристів;
- безпека на транспорті – Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO) та інші структури встановлюють суворі стандарти, що гарантують безпечну навігацію та пасажирські перевезення;
- управління ризиками – країни впроваджують програми безпеки («Безпечний туризм»), включаючи системи евакуації та контроль на громадських заходах;
- кібербезпека та охорона здоров'я – експерти наголошують на важливості захисту даних туристів та медичному контролю, особливо під час пандемій [28].

Згідно зі звітом «Світова економічна ситуація та перспективи» (WESP) за 2025 рік, підготовленим Департаментом економічних і соціальних питань Організації Об'єднаних Націй (DESA ООН) [40], було спрогнозовано зростання світової економіки на 2,8% у 2025 році та 2,9% у 2026 році (що еквівалентно 3,2% та 3,3% відповідно, з використанням вагових коефіцієнтів PPP (паритет купівельної спроможності, англ. PPP)), що визначається стабільним, але стриманим темпом зростання. Відповідно останні 2 роки продовжується розвиток та поновлення й світової туристичної галузі. Отримані результати зумовлені сильним попитом після пандемії, стабільними показниками великих ринків-джерел та триваючим

відновленням напрямків в Азії та Тихоокеанському регіоні. Кількість міжнародних туристів зросла на 5% у 2025 році порівняно з 2024 роком. Повне відновлення міжнародного туризму у 2024 році також відображено в показниках інших галузевих показників.

Згідно з даними ООН з туризму, як міжнародні, так і пасажирські перевезення практично відновилися до допандемійного рівня до жовтня 2024 року (IATA). Глобальна заповнюваність місць у закладах розміщення досягла 66% у листопаді, трохи нижче 69% у листопаді 2023 року (за даними STR – Smith Travel Research – ключове джерело інформації про готельну індустрію, відстежуючи показники завантаження та доходів) [45]. За експертними оцінками, загальний обсяг експортних доходів від туризму (включаючи пасажирські перевезення) вже у 2024 році оцінювався в рекордні 1,9 трильйона доларів США, що приблизно на 3% більше, ніж до пандемії [49].

Останній Індекс довіри ООН у сфері туризму підтверджує ці позитивні очікування, оскільки 64% експертів туристичної групи ООН очікують «кращих» або «набагато кращих» показників у 2026 році порівняно з 2025 роком. Близько 26% очікують аналогічних показників, тоді як лише 9% вважають, що 2025 рік буде «гіршим» або «набагато гіршим», ніж минулого року. Однак економічні та геополітичні виклики продовжують створювати значні ризики для сектору також й у 2026 році. Позитивні перспективи для сектору відображені в останньому Індексі довіри до туризму ООН, який за 2025 рік становить 130 балів (за шкалою від 0 до 200, де 100 означає аналогічні очікувані показники) [49].

Подорож до країни, яка пропонує не лише прекрасні краєвиди, а й глибоке відчуття безпеки та спокою, може зробити подорож справді збагачувальною. Якщо туристи шукають місця, де можна розслабитися без турбот, їм допоможе Глобальний індекс світу 2025 року. Складений індекс, що вимірює миролюбність країн, складається з 23 кількісних та якісних показників, які детально описано в методології Глобального індексу миру, та кожен з яких має вагу від 1 до 5. Чим нижчий бал, тим мирніша країна. За

даними Global Peace Index (GPI) на 2025 – 2026 роки, найбезпечнішими країнами світу, які відзначаються низьким рівнем злочинності та високою стабільністю, є Ісландія, Ірландія, Нова Зеландія, Австрія, Швейцарія, Сінгапур, Португалія, Данія, Словенія та Фінляндія. Ці країни є ідеальними для спокійного туризму завдяки безпечному середовищу та розвиненій інфраструктурі (за даними GPI 2025 / 2026) (див. табл. 2.2) [41].

Таблиця 2.2 – Глобальний світовий індекс миролюбності країн у 2025 році

Рейтинг	Регіон	Бал	Характеристика
1	Ісландія	1,095	традиційно посідає 1-е місце, відома своїм низьким рівнем злочинності та згуртованою, гостинною спільнотою, насильницькі злочини тут майже не зустрічаються. Цікаво, що ісландська поліція не носить зброю, а діти часто граються на вулиці без нагляду, поки не настає час вечері.
2	Ірландія	1,26	відрізняється високою соціальною безпекою та низьким рівнем внутрішніх конфліктів. Посідає друге місце в цьому списку завдяки стабільному політичному клімату, мирним міжнародним відносинам та мінімальному рівню злочинності. Тероризм практично відсутній, що посилює її репутацію безпечного місця призначення.
3	Нова Зеландія	1,282	славиться низьким рівнем злочинності та стабільністю, користується світовою популярністю завдяки просуванню прав людини, є третьою наймиротлюбнішою країною у світі, відома мінімальною кількістю випадків насильства та високою безпекою суспільства.
4	Австрія	1,294	безпечна європейська країна із високою якістю життя, пропонує винятковий рівень, підкріплений сильною економікою, комплексними соціальними системами, високими освітніми стандартами та низьким рівнем злочинності. Ці фактори разом створюють безпечне та безтурботне середовище для відвідувачів.
4 (5)	Швейцарія	1,294	відома своїм давнім нейтралітетом, постійно входить до числа наймирніших країн світу. Вона визнана своєю стабільною демократією та відданістю міжнародній співпраці, має високий рівень життя, політичний нейтралітет та безпека.
6	Сінгапур	1,357	найбезпечніша країна в Азії із жорстким дотриманням законів, його суворі закони, низький рівень злочинності та ефективна інфраструктура забезпечують виняткову громадську безпеку та спокійне, безпечне середовище для всіх.

Продовження таблиці 2.2

Рейтинг	Регіон	Бал	Характеристика
7	Португалія	1,371	славиться низьким рівнем злочинності та соціальною стабільністю. Люди насолоджуються високою якістю життя завдяки гарному житлу, балансу між роботою та особистим життям, особистій безпеці та якості навколишнього середовища. Вона також залишається одним із найдоступніших напрямків у Європі, спокійна країна із низьким рівнем насильницьких злочинів.
8	Данія	1,393	одна з найбезпечніших та найщасливіших країн світу, відома в усьому світі своїм мирним суспільством, рівністю та зосередженістю на сталому розвитку та <i>hygge</i> (створення теплої атмосфери та насолода життям з хорошими людьми). Її політична стабільність, повага до прав людини та низький рівень насильства сприяють високим стандартам безпеки.
9	Словенія	1,409	безпечна європейська країна із низьким рівнем ризику для туристів, поєднує природну красу зі спокоєм та безпекою. Завдяки низькому рівню злочинності та доброзичливим місцевим жителям, її чарівні міста та незаймані ландшафти пропонують безпечне середовище для всіх.
10	Фінляндія	1,42	часто очолює Всесвітній індекс щастя, також є однією з наймирніших країн світу. Фінський спосіб життя охоплює прості задоволення – від чистого повітря та чистої води до мирного життя – створюючи спокійну та задоволену атмосферу, високий рівень довіри до поліції та безпеки життя.

Цей звіт, підготовлений Інститутом економіки та миру (IEP), є провідним світовим показником миролюбності, оцінюючи 163 країни, що охоплюють 99,7% населення світу [41]. Ісландія, Ірландія, Австрія та Нова Зеландія очолюють рейтинг найбезпечніших країн світу у 2025 – 2026 роках завдяки низькому рівню злочинності, політичній стабільності та миролюбності. Топ-10 безпечних країн забезпечують високий рівень безпеки життя, охорони здоров'я та правопорядку.

Ісландія утримує статус найбезпечнішої країни світу вже багато років (у 2008 році) завдяки вкрай низькому рівню злочинності, високому рівню довіри між людьми, стабільній соціальній політиці та спокійній обстановці. За даними на 2025 – 2026 роки, до топ-10 також стабільно входять Ірландія, Австрія, Нова Зеландія, Сінгапур та Швейцарія. Ці країни вважаються найкращими для переїзду всією родиною та ведення бізнесу завдяки

стабільній соціально-політичній обстановці. Індекс GPI, щорічно складається Інститутом економіки та світу (IER), оцінює країни за 23 показниками, розділеними на три ключові блоки:

- рівень безпеки у суспільстві – кількість тяжких злочинів, довіра до поліції та ризик терористичних актів;
- наявність внутрішніх та міжнародних конфліктів – участь у війнах чи наявність територіальних суперечок;
- ступінь мілітаризації – військові витрати та доступність зброї [41].

Цього року Ісландія посіла перше місце як наймирніша країна у світі, а Росія, як найменш мирна країна, посіла 163 місце. Індія посіла 115 місце у світовому індексі миру. Таким чином, визначення ключових безпечних країни у 2025 – 2026 роках залежить від низки факторів, таких як політична стабільність, рівень злочинності, якість життя, доступ до охорони здоров'я та освіти, а також соціальних та економічних умов як-то:

- Ісландія – абсолютний лідер упродовж 17 років. Мінімальний рівень злочинності та висока соціальна згуртованість, сильні соціальні структури та підтримка населення, лідер за загальним рівнем миролюбності та безпеки;
- Сінгапур – єдина азіатська країна у топ-10, яка славиться суворими законами та зразковим порядком, лідер за рівнем внутрішньої безпеки та правопорядку;
- Ірландія та Австрія – відрізняються стабільним політичним кліматом, низьким рівнем внутрішніх конфліктів та низьким рівнем насильницьких злочинів, а відмінна система охорони здоров'я сприяють стабільності;
- Нова Зеландія – географічна віддаленість від зон конфліктів сприяє високому рівню суспільної безпеки, а відсутність політичних внутрішніх конфліктів забезпечує безпеку для подорожей;
- Швейцарія – традиційний нейтралітет та високий ступінь особистої безпеки громадян та гостей, високий рівень безпеки, особливо для людей

похилого віку, за рахунок сильної економіки та стабільної політичної системи.

Перелічені країни характеризуються значно низьким рівнем злочинності, якісною роботою правоохоронних органів, високою якістю життя та відсутністю серйозних внутрішніх суспільних конфліктів. Але важливо зазначити, що ці показники можуть змінюватися залежно від глобальних та внутрішніх чинників. Рекомендується регулярно перевіряти оновлення у міжнародних рейтингах безпеки та якості життя, таких як індекс Глобального світу або індекс людського розвитку.

Глобальний індекс миролюбства (Global Peace Index, GPI) є щорічним дослідженням, яке оцінює 163 країни за критеріями безпеки, військової активності та внутрішніми конфліктами. У 2025 році індекс зафіксував погіршення безпеки, спричинене зростанням збройних конфліктів, у яких Україна та Росія займають останні місця. Розробник Глобального індексу світу – Інститут економіки та світу (Institute for Economics & Peace – IEP). Методологія включає 23 індикатори, серед яких рівень злочинності, військові витрати, кількість збройних конфліктів та зовнішня агресивність (60% – внутрішні чинники, 40% – зовнішні). За підсумками 2025 року було встановлено, що глобальна стабільність знижується через конфлікти, геополітичну фрагментацію та збільшення числа жертв. Традиційно найбезпечнішими країнами визнано Ісландію, Нову Зеландію, Ірландію та Швейцарію, тоді як найнебезпечнішими стали Росія (163 / 163) і, на жаль, Україна (162 / 163).

До розрахунку входять такі компоненти, як здоров'я (очікувана тривалість життя при народженні), освіта (середня кількість років навчання та очікувана тривалість навчання) та дохід, що вимірюється у вигляді валового національного доходу (ВНД) на душу населення за паритетом купівельної спроможності (ПКС) у доларах США. Індекс розроблено у 1990 році групою економістів на чолі з Махбубом-уль-Хаком при участі Амартії Сена, щоб підкреслити, що справжній прогрес вимірюється не лише

грошима, а й якістю життя людей. ІЛР допомагає зрозуміти реальну якість життя, а не просто багатство країни, адже держава може мати високий ВВП, але якщо її громадяни погано живуть, хворіють чи не навчаються – це не можна назвати справжнім розвитком. Тривалість життя визначає загальне здоров'я та доступ до медицини, рівень освіти – знання та можливості розвиватися, а доходи населення – достаток, що безпосередньо впливає на якість життя. Все це складається у єдиний бал від нуля до одиниці [18].

Згідно з даними, опублікованими у 2024 році та заснованими на даних 2022 року, Україна має індекс людського розвитку (ІЛР) 0,734, що відносить її до країн з високим рівнем людського розвитку. У 2023-2024 роках Україна знаходилася приблизно на 100-му місці серед 193 країн, при цьому цей показник страждає від негативного впливу війни, що призвело до зниження індексу до найнижчого рівня з 2004 року. ООН опублікувала рейтинг країн за індексом людського розвитку (ІЛР) на 2025 рік, у якому традиційно лідирують країни Північної Європи, а цього року з'явилися нові несподівані переможці. В цілому, по всьому світу рівень життя поступово покращується, що відбивається на зростанні цього показника; проте 90% країн зіштовхнулися зі зниженням індексу людського розвитку у 2020 чи 2021 роках. Це падіння переважно пов'язують із пандемією COVID-19 та її тривалими наслідками. Країни з ІЛР вище за 0,8 вважаються розвиненими з дуже високим рівнем розвитку. У цій категорії спостерігаються несподівані зміни. Деякі держави Азії, Європи та Латинської Америки в останні роки покращили свої позиції завдяки економічному зростанню та покращенню системи охорони здоров'я. [18].

Нині нові євразійські тигри – це країни Балкан та Східної Європи, а також пострадянські держави, які впевнено посідають свої позиції. Серед розвинених країн виділяються Румунія (0,845 – 55 місце) та Болгарія, а також Грузія (0,844 – 57 місце) та Вірменія (0,811 – 69 місце), Казахстан та Албанія. Також у Латинській Америці кілька країн мають індекс вище 0,8, включаючи Аргентину (0,865 – 47 місце), Чилі, Панаму (0,839 – 59 місце) та Уругвай.

Загалом, згідно з цими даними, у світі налічується 74 розвинених країни. Ще 50 мають високий індекс людського розвитку, 43 – середній, а 26 – низький. Серед 10 країн із найменшими показниками переважають держави центральної Африки, такі як Нігер, Малі та Буркіна-Фасо. В Азії низький індекс спостерігається в Пакистані та Афганістані, де він нижчий за 0,55. Найменш розвинені країни світу стикаються з проблемами нестабільних урядів, широкої бідності, нестачі доступу до охорони здоров'я та низькою якістю освіти. Крім того, такі країни характеризуються низькими доходами та короткою тривалістю життя за високого рівня народжуваності. Індекс людського розвитку допомагає ООН визначити, які держави потребують найбільшої підтримки.

Україна з індексом 0,779 посідає 87-е місце в рейтингу, перебуваючи між Еквадором та Молдовою. Рівень розвитку держави оцінюється як високий. Найвищі показники ІЦР у Мексики, Колумбії та Азербайджану, трохи нижчі ніж на Шрі-Ланці, у В'єтнамі та Домінікані. Середня тривалість життя в Україні становить приблизно 71 рік, що трохи знизилося після повномасштабного вторгнення. В ООН відзначають високий рівень грамотності та досить добрі показники у сфері освіти – очікувана тривалість навчання в країні становить близько 14,7 року. У рейтингу наголошується на наявності сильної освітньої бази та середній рівень доходу. Також зазначається, що агресія Росії проти України негативно позначилася на економіці, охороні здоров'я та тривалості життя. Внаслідок війни значна частина населення опинилася під загрозою бідності чи еміграції, зазначає ООН [18].

Таким чином, за словами представників Організації Об'єднаних Націй, основним напрямом розвитку світової спільноти є новий комплекс невизначеності. У цьому контексті виділяють три ключові чинники: політична та соціальна поляризація, що посилюється, загроза зміни клімату на планетарному рівні та значна промислова трансформація, включаючи поширення штучного інтелекту та автоматизацію. У звіті згадуються

пандемія COVID-19 та російсько-українська війна як приклади виявів цього нового комплексу невизначеності.

2.2. Аналіз стану безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку та міжнародного співробітництва Сінгапуру

Сінгапур – одна з найбезпечніших країн світу з надзвичайно низьким рівнем злочинності, де туристи можуть почуватися комфортно навіть вночі. Проте країна має суворі закони: високі штрафи за сміття, куріння в недозволених місцях, перехід дороги в неналежному місці (близько 500 – 3000 SGD) та повна заборона на жувальну гумку. Аналіз безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку Сінгапуру включає декілька ключових аспектів. Серед них загальна безпека – Сінгапур вважається однією з найбезпечніших країн світу. Низький рівень злочинності та суворі закони сприяють безпечному перебування туристів. Основні аспекти загальної безпеки Сінгапуру проаналізовано за даними у таблиці 2.3 [10].

Таблиця 2.3 – Основні аспекти загальної безпеки Сінгапуру

Основні аспекти	Характеристика
Злочинність	рівень дуже низький, поширені лише дрібні крадіжки, тому варто стежити за особистими речами.
Закони та штрафи	вкрай важливо дотримуватися правил, оскільки незнання закону не звільняє від відповідальності. Заборонено смітити (штраф 500 – 1000 SGD), плювати, переходити дорогу у невстановлених місцях.
Наркотики	у Сінгапурі діє смертна кара за контрабанду наркотиків.
Громадський порядок	заборонено нецензурну лайку в громадських місцях, галас після 22:00.
Транспорт	метро (MRT) та таксі безпечні та працюють ефективно.
Суворий порядок	сінгапурське суспільство сильно регулюється, карається засмічення, незмивання туалетів, жувальна гумка.
В'їзд	для українців важливо мати візу, особливо якщо транзит перевищує 96 годин.

Транспортна безпека Сінгапуру – система громадського транспорту

(метро, автобуси) добре розвинена та безпечна. Регулярні перевірки та підтримання чистоти забезпечують комфортні подорожі. Основні аспекти транспортної безпеки для туристів представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Основні аспекти транспортної безпеки для туристів в Сінгапурі

Основні аспекти транспортної безпеки	Особливості
Громадський транспорт (MRT та автобуси)	найзручніший спосіб пересування, система безпечна, чиста та надійна. В автобусах здачу не дають, краще мати точну суму або картку.
Правила поведінки	категорично заборонено палити, смітити, вживати їжу та напої в метро (MRT), за що передбачені високі штрафи.
Таксі	загальнодоступний міський транспорт Сінгапуру. Оплата відбувається за лічильником, тарифи всіх чотирьох міських таксокомпаній однакові. Проїзд містом в середньому коштуватиме від 11 до 17 SGD. Використовуйте лише офіційні таксі.
Оренда авто	коштує від – 3600 грн/день (близько 130 – 150 SGD), з доступними прокатними компаніями, такими як Avis, Hertz, Sixt, Budget та Europcar. Рух лівосторонній, дороги платні, а оренда з водієм обійдеться близько 30 SGD/год. Електромобілі (каршеринг GetGo) вигідніші – близько 0,29 SGD/км. Обмеження швидкості суворо контролюються, у житлових зонах – до 40 км/год.
Пішохідна безпека	переходьте дорогу лише у встановлених місцях, дотримуючись сигналів світлофора.
Singapore Tourist Pass	рекомендується придбати спеціальну картку (від 10 SGD) для безлімітного проїзду, що зручно та безпечно.
Автобусне сполучення	пов'язує всі райони міста з 5:30 до 24:00. Щоп'ятниці та суботи курсують автобуси «Нічна сова». Середня ціна квитка – близько 1 SGD.
Сінгапурське метро (SMRT)	працює з 6:00 до 24:00. Швидко, комфортно та економно доставить у будь-який район, вартість проїзду в середньому – 1 SGD. Всю необхідну інформацію про станції можна отримати на сайті SMRT.
Sentosa Express та Singapore Cable Car	до острова Сентоза можна дістатися Sentosa Express за 4 SGD, на канатній дорозі Singapore Cable Car – за 26 або 15 SGD.

Для безпечного пересування використовується розвинена мережу метро (MRT) та автобусів, дотримуючись правил: черга при посадці, заборона їжі/напоїв у метро. Оренда авто потребує обережності через обмеження швидкості (50-90 км/год) [32]. Транспортна система у Сінгапурі – одна з найдосконаліших у світі, а ціни більш ніж доступні.

Особливості обслуговування туристів у транспорті Сінгапуру:

- вважається вкрай непристойним вчинком намагання протиснутися в транспорт без черги;
- оплату необхідно давати під розрахунок – здачу в автобусах не дають;
- для туристів створено картку безконтактних платежів Singapore Tourist Pass для користування всіма видами громадського транспорту (вартість на один день – 10 SGD, на два дні – 16 SGD).

Для українців, які мають міжнародне посвідчення водія (IDP) разом із національним посвідченням (із латинськими буквами), оренда авто в Сінгапурі дозволена. Якщо турист планує перебувати в країні понад 12 місяців, йому доведеться отримати місцеве посвідчення, але туристам цього не потрібно. Вік водія повинен бути не менше 23 років, а водійський стаж – від 2 років. Деякі компанії можуть мати свої умови щодо максимального віку (до 70). Щоб орендувати авто, громадянам України потрібно надати:

- закордонний паспорт – для підтвердження особи;
- міжнародне посвідчення водія (IDP) – обов'язково, воно має бути дійсним разом із вашим українським водійським посвідченням;
- українське водійське посвідчення – повинно бути чинним і мати латинську транслітерацію;
- банківська картка – для блокування депозиту, у більшості випадків потрібна кредитна картка (дебетова не підходить);
- бронювання житла або зворотні квитки – деякі компанії можуть попросити підтвердження перебування як гарантію туристичного статусу.

Ціни на оренду досить високі: середня вартість становить 100 – 150 SGD на добу (близько 4 500 – 6 000 грн.), залежно від класу авто. Додатково стягується депозит, який може сягати 1 000 – 2 000 SGD, і блокується на картці на період оренди. Більшість компаній вимагає кредитну картку [24].

Медична безпека – високий рівень медичних послуг та доступність медичної допомоги. Страхування здоров'я рекомендується туристам.

Медична страховка є обов'язковою та покриває екстрену допомогу, госпіталізацію та евакуацію. У країні суворі закони, включаючи заборону на жувальну гумку та жорсткі штрафи за правопорушення.

Основні аспекти медичної безпеки в Сінгапурі представлено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Основні аспекти медичної безпеки в Сінгапурі

Основні аспекти медичної безпеки	Особливості
Якість медицини	сінгапурські лікарні відомі найвищими стандартами, передовими технологіями та безпекою пацієнтів.
Вартість послуг	через дуже високу вартість лікування наявність комплексної туристичної страховки є необхідністю, а не розкішшю.
Що покриває страховка	поліс зазвичай включає невідкладну допомогу, госпіталізацію, медикаменти, транспортування до лікарні та репатріацію.
Туристична страховка	рекомендується купувати страховий поліс із достатньою сумою покриття на сервісах на кшталт Visit Ukraine або у перевірених компаній.

Сінгапур – держава-місто з сучасною архітектурою, унікальними екосистемами, хмарочосами та особливо високими стандартами якості життя. Для українців поїздка до Сінгапуру – це можливість побачити футуристичний мегаполіс, насолодитися чистотою міста, зеленими парками та океанаріумами. Туристична страховка в Сінгапур офіційно не є обов'язковою вимогою для в'їзду, але її наявність настійно рекомендується. Вартість медичних послуг у Сінгапурі є однією з найвищих у світі, а невідкладна допомога, лікування травм або інфекцій може коштувати тисячі доларів. Щоб уникнути фінансових ризиків під час поїздки за кордон, туристам варто оформити медичне туристичне страхування ще до перельоту.

Як і під час подорожей до країн Шенгену, поліс забезпечує захист здоров'я мандрівника і допомагає уникнути проблем під час перетину кордону, якщо перевірка передбачена авіаперевізником чи імміграційною службою. Поліс туристичного страхування для поїздки до Сінгапуру може включати:

- екстрену медичну допомогу та невідкладну допомогу лікаря;
- госпіталізацію та лікування у разі травм, інфекційних чи гострих захворювань;
- оплату призначених медикаментів;
- транспорт до лікарні або медичну евакуацію;
- компенсацію втрати або пошкодження багажу;
- допомогу при втраті документів під час поїздки;
- юридичний супровід і цивільну відповідальність у передбачених випадках;
- репатріацію у разі тяжкої хвороби або смерті туриста.

Медична туристична страховка діє на всій території країни: у центрі Сінгапуру, на острові Сентоса, у ділових районах, технопарках та природних заповідниках. Переглянути страхові програми та обрати вигідне рішення можна на сервісі Visit Ukraine. Необхідні дії туриста, якщо під час подорожі до Сінгапуру виникла надзвичайна ситуація:

- знайти номер асистанс-служби, вказаний у страховому полісі;
- при зверненні повідомити дані (ім'я та прізвище; номер полісу; адресу або локацію перебування; короткий опис події або симптомів);
- дотримуватися інструкцій аси стансу – оператор порадить медичний заклад або організує виклик допомоги;
- зберігати чеки, рахунки, медичні довідки та інші документи для подальшої компенсації витрат.

Туристична страховка гарантує цілодобову підтримку у складних ситуаціях і допомагає уникнути необґрунтованих витрат на лікування за кордоном. Ціна страхування туристичного для Сінгапуру залежить від:

- тривалості поїздки;
- віку мандрівника;
- ліміту медичного покриття;
- включених ризиків (спорт, дайвінг, активний відпочинок);
- кількості осіб у полісі.

Навіть короткий візит до лікаря в Сінгапурі може коштувати значно дорожче, ніж сам авіаквиток. Тому рекомендований ліміт покриття – від 30 тис. Євро і вище, залежно від планів на поїздку. Розрахувати ціну туристичного страхування онлайн можна на Visit Ukraine. Оформлення туристичної страховки в Сінгапур займає кілька хвилин, для чого необхідно:

- обрати країну подорожі – Сінгапур;
- обрати відповідну програму страхування;
- вказати дати поїздки та кількість туристів;
- оплатити поліс банківською карткою;
- отримати електронну версію поліса на е-пошту та зберегти її у смартфоні.

Документ можна пред'явити під час перетину кордону або у разі звернення за медичною допомогою. Перевагами купівлі страхування онлайн є:

- швидке оформлення без відвідування офісу;
- поліс активується з обраної дати;
- електронна форма документа зручна в дорозі;
- можливість порівняти програми різних страховиків;
- підходить для туристів, бізнес-подорожей та транзитних мандрівників [33].

Природна безпека – Сінгапур розташований неподалік від екватора, тому для нього характерний екваторіальний тропічний клімат із постійною температурою повітря (+25 – +33) та високою вологістю (60 – 90%). Раптові тропічні зливи та грози можуть початися в будь-який момент. Туристам важливо адаптуватися до цих умов. Природна безпека забезпечується контрольованим середовищем, але через тропічний клімат важливо уникати перегріву, триматися подалі від диких тварин (особливо мавп) та суворо дотримуватись екологічних норм, аби не порушувати вразливі екосистеми [36]. Основні аспекти загальної природної безпеки визначено в таблиці 2.6 [25].

Таблиця 2.6 – Основні аспекти загальної природної безпеки Сінгапуру

Основні аспекти	Особливості
Тропічний клімат	Висока вологість і спека. Рекомендується пити багато води, використовувати сонцезахисний крем і ховатися в затінку під час піку сонця.
Дика природа	У зелених зонах (наприклад, у парку MacRitchie Reservoir) можна зустріти макак. Заборонено годувати їх, намагатися торкатися або демонструвати їжу, оскільки це може спровокувати агресію.
Морська безпека	Купатися слід лише в спеціально відведених зонах на пляжах (наприклад, на острові Sentosa), зважаючи на попереджувальні знаки про медуз чи течії.
Екологічний порядок	У Сінгапурі діють великі штрафи за сміття (в тому числі недопалки) та жувальну гумку.
Вода	Вода з-під крана є безпечною для пиття.

Кібербезпека – Сінгапур активно працює над захистом даних та кібербезпекою. Однак варто бути уважними під час використання громадського Wi-Fi. Кібербезпека туризму в Сінгапурі базується на суворих державних стандартах захисту даних (як у Adastra), спрямованих на захист персональної інформації туристів у «розумному місті». Враховуючи високу цифровізацію, країна активно інвестує в безпеку IT-інфраструктури, зокрема в туристичному та готельному секторах, задля протидії кібератакам. Основні аспекти кібербезпеки для туристів у Сінгапурі визначено в таблиці 2.7 [19].

Таблиці 2.7 – Основні аспекти кібербезпеки для туристів у Сінгапурі

Основні аспекти кібербезпеки	Особливості
Захист даних (PDPA)	Сінгапур суворо дотримується Закону про захист персональних даних (Personal Data Protection Act), який регулює збір та використання даних туристів готелями та компаніями.
Цифрова інфраструктура	уряд активно впроваджує новітні системи безпеки для захисту «розумного міста» від цифрових загроз.
Безпека в готелях	забезпечується захист систем бронювання та мереж Wi-Fi, що важливо через випадки кібератак на бази даних.
Актуалізація питань	проводяться спеціалізовані заходи, такі як Asia Cybersecurity Forum, для обговорення викликів у галузі.

Для забезпечення безпеки, туристи повинні використовувати захищені мережі та дотримуватися загальних правил цифрової гігієни. Держава з населенням менш ніж 6 млн. осіб і площею трохи більше ніж 600 км² за рівнем кібербезпеки є близькою до передових економік світу. Відносна захищеність і стійкість інформаційно-комунікаційних систем пояснюється чітким розумінням слабких місць держави урядом та пріоритетність цифрового розвитку. Враховуючи позиції міста-держави як одного з передових фінансових центрів світу, кібератаки потенційно загрожують і національній безпеці, і міжнародній економіці.

Прагнучи захистити відомчі мережі й дані громадян та підтримуючи економічне зростання, Сінгапур об'єднує зусилля трьох суб'єктів: держави, індустрії та академічних кіл. Крім того, вбачаючи силу держави в єдності з партнерами, Сінгапур приділяє значну увагу регіональній співпраці, яка проявляється в налагодженні швидкого обміну інформацією про кіберінциденти та виробленні механізмів протидії атакам у межах АСЕАН.

Безумовно, головною особливістю Сінгапуру є культурність місцевих мешканців і взаємна повага, як один до одного, так і до туристів. [27]. Культура та звичаї вимагають прояву поваги місцевих законів та культурних норм важлива для уникнення непорозумінь. Наприклад, суворі правила щодо куріння та вживання алкоголю. особливості Сінгапуру сформувалися завдяки різноманітному національному складу, гармонійному існуванню різних релігій та унікальному політичному правлінню. І далі ми назвемо 5 головних особливостей, які допоможуть трохи краще зрозуміти цю дивовижну країну. Населення Сінгапуру є класичним прикладом мультикультурного суспільства. Державна демографічна політика офіційно класифікує його за системою СМІО (китайці, малайці, індійці та інші), де кожна група відіграє ключову роль у формуванні унікальної ідентичності країни. Живуть вони всі в мирі, але водночас кожна етнічна група шанує і розвиває свої культурні традиції, тому в місті утворилися етнічні райони (див. табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Соціальні та культурні особливості Сінгапуру

Культурні особливості	Характеристика
«Маленька Індія»	під час прогулянки можна відвідати масу ресторанчиків з індійською кухнею, купити тканини, неперевершені спеції та народні костюми.
«Китайське місто»	галасливий і метушливий район чайна таун, прикрашений китайськими ліхтариками, з величезною кількістю місцевих кафе і магазинів.
Особливості кухні	нерідко ресторани пропонують як традиційні страви Індії та Китаю, так і європейські одночасно. Є ресторанчики з тайською, мексиканською, японською та багатьма іншими кухнями. Найчастіше в ресторанах відвідувачам запропонують насолоджуватися стравами одночасно, як за допомогою паличок, так і звичайними європейськими приладами.

І хоча всі етнічні національності досить комфортно уживаються одна з одною, індійська, китайська, малайзійська та інші культури не злилися воедино, а існують окремо. І до певних свят тієї чи іншої групи жителів Сінгапуру, особливості якого й залежать головним чином від національностей, ставиться з повагою – святкують у місті-країні і китайський Новий рік, і європейський, і індійську версію цього свята (Дівалі). Тож туристам завжди особливо цікаво, адже за одну мандрівку можна буде на власні очі побачити масу традицій та звичаїв абсолютно різних культур. Знов ж таки, враховуючи вищеописані особливості Сінгапуру та його населення, кухню в ресторанах зустріти можна яку завгодно.

В свою чергу, туристам важливо ознайомитися з сінгапурськими звичаями та законами, щоб успішно адаптуватися до цього регіону. Сінгапур є одним із найпопулярніших туристичних напрямків у всій Азії. Однак, на відміну від інших азійських країн, це місто-держава також є космополітичним поєднанням десятків різних культур. Сінгапур – ідеальне місце для туризму, якщо дотримуватися загальноприйнятих правил та законів країни. Але тим, хто планує подорож або переїзд до Сінгапуру, також слід ознайомитися з сінгапурськими культурними нормами, звичаями та законами, щоб успішно адаптуватися до цього регіону. Ось деякі питання, яких слід дотримуватися під час подорожі до Сінгапуру.

- завжди мати при собі копію паспорта або ID-картку;

- не ввозити жувальні гумки та електронні сигарети;
- паліть тільки в спеціально відведених зонах (жовті квадрати на асфальті), штраф за порушення – від 1 000 SGD;
- вода з-під крана безпечна для пиття.

Сінгапур – мультикультурна країна, тому туристам рекомендовано поважати місцеві звичаї. Можна визначити 10 аспектів, яких туристам слід дотримуватися під час подорожі Сінгапуром:

- туристам не рекомендовано користуватися таксі, оскільки воно в Сінгапурі занадто дороге. Натомість можна користуватися громадським транспортом, таким як MRT (метро) або громадськими автобусами, що набагато дешевше (Instagram @travelerchirag);

- замість купівлі картки MRT (EZ link card), туристи можуть використовувати свою дебетову та кредитну картку (будь-яку валюту Forex або Niyo Global), щоб скористатися метро та автобусами;

- не рекомендовано купувати квитки на оглядовий майданчик Marina Bay Sands, натомість туристи можуть сходити до ресторану Lavo та насолодитися тим самим видом безкоштовно, також можна забронювати столик у ресторані та насолодитися напоями та їжею з видом за тією ж ціною;

- рекомендовано уникати планування Universal Studios на вихідні, оскільки доведеться чекати щонайменше 1 – 2 години на кожен атракціон, натомість краще планувати його на будні, також не слід витратити гроші на експрес-квитки, це стане марною тратою;

- не рекомендовано купувати додатковий квиток на Changi Canopy, оскільки також можна насолодитися найкращими краєвидами з різних поверхів торгового центру Changi Mall;

- рекомендовано брати з собою паспорт, якщо турист збирається на шопінг у торгові центри, так можна отримати квитанцію про сплату ПДВ під час покупок, а потім вимагати відшкодування ПДВ в аеропорту Чангі, що заощадить багато грошей туристу;

– туристам не рекомендовано брати жуйку з Індії, оскільки це заборонено в Сінгапурі, крім того не можна їсти чи пити в громадському транспорті, інакше доведеться сплатити чималий штраф;

– якщо турист буде помічений на тому, що він смітить, його можуть оштрафувати або змусити виконувати громадські роботи в Сінгапурі. Як би просто це не здавалося, нехтувати цим правилом у Сінгапурі не варто – це одне з найчистіших міст світу;

– навіть якщо туристи не зіткнуться з жодними юридичними наслідками, є ще одна культурна особливість, про яку слід пам'ятати туристам – показування ніг, вказування пальцями ніг або будь-який інший спосіб демонстрації підшов може когось образити. Оскільки Сінгапур є плавильним котлом азійських культур, багато азіатів вважають, що показування ніг комусь може бути витлумачено як неповага;

– чайові за обслуговування в ресторані, кафе чи іншому закладі не є прийнятим явищем, туристам не обов'язково сплачувати чайові, оскільки податок на товари та послуги вже буде застосовано до вашого рахунку.

Враховуючи ці поради, туристи можуть бути повністю готові до чудової, безтурботної та безпечної подорожі у Сінгапурі.

Висновки до розділу 2.

Таким чином, щодо системи безпеки, запровадженої в Сінгапурі, слід визначити, по-перше впроваджено суворе дотримання законів, транспортна система безпечна та надійна. Але й хоча злочинність знаходиться на дуже низькому рівні, все одно не варто залишати цінні речі без нагляду. «Сінгапур – країна штрафів» – так жартують багато місцевих жителів. Але зокрема завдяки такій штрафній політиці країні за короткий час вдалося досягти величезних висот. Тому туристам потрібно бути обережними. Тобто, не викидати повз урну сміття, не вживати їжу у громадському транспорті, переходити дороги або курити не там, де належить, – за такі «дрібниці» людину можуть оштрафувати на зовсім не дріб'язкову суму в 500 місцевих

доларів, що дорівнюють майже чотирьом сотням американських доларів. Туристам місцеві жартівники навіть пропонують купити футболки з переліком штрафів та за що їх можна отримати. Сінгапур пропонує високий рівень безпеки для туристів, проте завжди корисно дотримуватися основних запобіжних заходів. Окрім цього, важливо зазначити, що влада Сінгапуру активно використовує сучасні технології відеоспостереження та цифрового контролю для підтримання громадського порядку. Такий підхід дозволяє оперативно реагувати на порушення та забезпечувати комфортне перебування як для місцевих жителів, так і для туристів. Саме поєднання суворого законодавства, високої правової культури населення та ефективного державного контролю робить Сінгапур однією з найбезпечніших туристичних країн світу.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЩОДО БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ

3.1. Проблеми та перспективи впровадження міжнародного співробітництва щодо безпеки туристичних подорожей на прикладі Сінгапуру

Сінгапур активно розвиває міжнародне співробітництво в галузі безпеки туристичних подорожей, і його підхід включає декілька ключових стратегічних особливостей, які роблять Сінгапур одним із лідерів у забезпеченні безпеки туристичних подорожей на міжнародній арені:

- багатосторонні угоди – Сінгапур бере участь у різних міжнародних форумах та угодах, таких як ASEAN та APEC, що сприяє обміну інформацією та кращими практиками у сфері безпеки;
- спільні навчання та тренування – країна регулярно проводить спільні навчання з іншими державами, спрямовані на покращення готовності до надзвичайних ситуацій, що сприяє підвищенню рівня безпеки для туристів;
- інноваційні технології – Сінгапур активно використовує технології для підвищення безпеки, такі як системи відеоспостереження та аналітики даних, що допомагає у моніторингу ситуації та запобіганні інцидентам;
- обмін інформацією – Сінгапур співпрацює з міжнародними організаціями та країнами для обміну інформацією про потенційні загрози та безпеку, що дозволяє швидко реагувати на зміни в ситуації;
- навчання та підготовка: Сінгапур інвестує у навчання своїх фахівців у галузі безпеки, що дозволяє забезпечити високий рівень захисту туристів.

Сінгапур співпрацює з міжнародними організаціями та іншими країнами з питань безпеки туризму через кілька взаємопов'язаних каналів: обмін сигналами раннього попередження (розвідка про загрози – кіберрозвідка про загрози або СТІ), спільні протоколи реагування, спільні

навчання та регулярні консультації. Це допомагає швидко уточнювати загрози та коригувати заходи на місцях (кордони, транспорт, консульські сервіси, заходи, авіасполучення тощо). В рамках обміну інформацією про загрози та «ранніми попередженнями» (intelligence sharing) Сінгапур бере участь у міжнародних форматах, де країни обмінюються інформацією про:

- терористичні ризики та радикалізації;
- кіберзагрози (в т.ч. проти інфраструктури та туристичних сервісів);
- кримінальні схеми проти мандрівників (шахрайства, організовані групи);
- спалахи громадської охорони здоров'я та ризики для масових заходів;
- ризики для транспорту (авіація/морська безпека);

Зазвичай це відбувається через:

- двосторонні канали безпеки (контактні офіцери, прямі «гарячі лінії»);
- регіональні механізми (наприклад, у рамках АСЕАН);
- глобальні мережі правоохоронних органів та безпеки.

АСЕАН (Association of South-East Asian Nations) – це впливова міжнародна політична, економічна та культурна організація, яка об'єднує 10 країн Південно-Східної Азії, серед яких Бруней, В'єтнам, Індонезія, Камбоджа, Лаос, Малайзія, М'янма, Сінгапур, Таїланд та Філіппіни. Забезпечення стабільності та безпеки в регіоні, а також діалог з іншими державами (наприклад, Китай, США, ЄС) є одним із основних напрямів діяльності організації.

В рамках регіональних механізмів в АСЕАН відбувається узгодження різноманітних підходів до безпеки. У регіоні Південно-Східної Азії Сінгапур активно координується з партнерами АСЕАН щодо вибудовування загальних принципів реагування на інциденти, обговорення тенденцій транскордонної злочинності та загроз, проведення консультацій щодо безпеки заходів, транспорту та великих подій. Такі взаємодії стають важливими саме для

туристичної сфери, тому що туристичні ризики часто є «транскордонними», коли злочинні групи діють на кількох ринках, а погрози можуть швидко торкатися маршрутів та логістики [9].

В АСЕАН узгодження підходів до безпеки в туризмі відбувається через кілька взаємодоповнюючих регіональних механізмів (переважно на рівні профільних міністерств та їхніх робочих структур). Так, засідання ASEAN Tourism Ministers (рада міністрів з туризму) – це ключовий політичний рівень – міністри задають напрями співробітництва, включаючи питання safety & security (безпека та захищеність) у туристичній сфері [44].

ASEAN Tourism Forum (ATF) як майданчик узгодження практик, де обговорюють розвиток туризму та питання, пов'язані з безпекою/готовністю до інцидентів (особливо у контексті великих подій та довіри мандрівників) (mofa.gov.mm). Держави-учасниці ASEAN Tourism Agreement співпрацюють у рамках цієї угоди, яка прямо містить розділ Tourism Safety and Security та закріплює співпрацю між державами-членами з питань безпеки туристів [39].

Також розроблено загальні документи та стандарти АСЕАН щодо безпеки для гармонізації вимог. Щоб підходи не розходилися в країнах, АСЕАН випускає стандарти/керівництва для туристичної галузі, де окремо прописуються елементи безпеки:

- наявність відповідальних осіб / локальних служб;
- комунікація та плани реагування;
- доступність медичної допомоги та заходів екстреного реагування.

(asean.org)

Також визначено певні механізми через АСЕАН-структури «всередині сектора» як робочі домовленості. Прийнята угода про створення Регіонального секретаріату для здійснення Угоди АСЕАН щодо взаємного визнання кваліфікацій фахівців у сфері туризму, яка є чинною з 13 серпня 2018 р. На рівні «сектора туризму» співробітництво підтримується за рахунок узгоджених напрямів роботи між структурами, які координують політику туризму та участь зацікавлених сторін (в т.ч. приватного сектору). Практично

це допомагає швидко перетворювати рішення «згори» на заходи з галузі (agreement.asean.org). Окремою важливою межею співпраці є безпека масових заходів та обмін реагуванням. АСЕАН в цілому вибудовує регіональні підходи до реагування на загрози/кризи та катастрофи (as one/колективний відгук), що тісно пов'язане з туристичною безпекою, коли ризики зачіпають масові потоки людей та інфраструктуру [37]. Погодження організації заходів безпеки будь-якої туристичної діяльності може відбуватися на різних управлінських рівнях (див. табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Погодження організації заходів безпеки ASEAN

Рівень	Організація	Документи	Посилання
Міністерський рівень	ASEAN Tourism Ministers	директиви/приоритизація	mofa.gov.mm
Форум/майданчик	ASEAN Tourism Forum	обговорення та узгодження галузевих практик	mofa.gov.mm
Нормативний рівень	ASEAN Tourism Agreement	Safety & Security (безпека та захист) угода	agreement.asean.org
Операційний рівень	Туристичне підприємство	стандарты/гайд-лайни (щодо роботи на місцях: плани, комунікація, медична допомога)	сайт туристичного підприємства

Іншою міжнародною організацією є форум Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС / АРЕС) – це провідний міжнародний форум, створений у 1989 році для сприяння економічному співробітництву, вільній торгівлі та інвестиціям в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Форум об'єднує 21 країну, на частку яких припадає значна частина світового ВВП та торгівлі. Серед них Австралія, Бруней, В'єтнам, Гонконг, Індонезія, Канада, КНР, Республіка Корея, Малайзія, Мексика, Нова Зеландія, Папуа-Нова Гвінея, Перу, Росія, Сінгапур, США, Таїланд, Тайвань, Філіппіни, Чилі, Японія. У рамках цього співтовариства діє Карта АТЕС (АРЕС Business Travel Card) – спеціальний документ, який діє як багаторазова бізнес-віза в 18 країнах-учасниках на строк до 5 років. Вона дає можливість проходити митний контроль у прискореному режимі [38]. Форум АТЕС працює над

питаннями цифровізації, здоров'я, безпеки регіону, зеленої енергетики та полегшення руху товарів та людей через кордони [48].

Також відбувається активна співпраця з міжнародними організаціями з авіаційної та транспортної безпеки. Туристична сфера сильно зав'язана на авіаперельоти та транспорт, тому Сінгапур зазвичай спирається на стандарти та обміни інформацією по лініям авіаційної безпеки (процедури для аеропортів, загрози рейсам, інциденти), морської/портової безпеки (круїзні та вантажопасажирські сценарії), а також кібербезпеки інфраструктури перевезень та бронювання. У результаті зміни ситуації (наприклад, попередження про загрозу, сплеск шахрайства, збій/інцидент) влада може швидше оновлювати заходи в аеропортах, на транспорті та в системах обслуговування мандрівників.

Відбувається постійна координація взаємодії через консульські та міграційні практики (для туристів). Коли ризик змінюється за кордоном (або торкається громадян/потоків), ключовим стає:

- оновлення рекомендацій для виїзду/перебування;
- комунікація з іноземними партнерами та консульськими службами;
- швидкі рішення з питань безпечної евакуації/допомоги при НС;
- інформування туроператорів та перевізників.

Хоча консульська тема ширша за туристичну сферу, для мандрівників це критично важливо, тому що саме консульські та міграційні канали допомагають «перевести» ризик у зрозумілі дії. В рамках міжнародної співпраці організовано навчання, дотримання спільних протоколів та відпрацювання сценаріїв виникнення загроз різного походження. Співпраця – це не лише обмін повідомленнями, а й відпрацювання заходів по мінімізації та попередження загроз різного походження:

- спільних сценаріїв реагування (інциденти на заходах, терористичні загрози, масові заворушення, техногенні НС);
- процедур зв'язку між відомствами (хто кому дзвонить, хто приймає рішення, як оновлюються статуси);

– взаємодії «в полях» (поліція/служби безпеки/медики/оператори інфраструктури).

Коли протоколи вже відпрацьовані, час на «узгодження» спільних дій різко скорочується, а це і є метою швидкої реакції. Стратегічною базою стає національна «готовність до оновлень» – швидкі заходи у реальному часі. Щоб міжнародний обмін не залишався на папері, Сінгапур зазвичай поєднує його з:

- внутрішніми центрами координації реагування;
- регламентами щодо оновлення оцінок ризиків;
- механізмами оперативного інформування учасників туристичної галузі (готельєри, організатори подій, транспорт, гіді).

Тоді зміна зовнішнього контексту перетворюється на конкретні дії – посилення охорони, коригування протоколів огляду, попередження туристам, перегляд правил для заходів тощо. Таким чином, Сінгапур знижує час реакції завдяки зв'язці швидких каналів обміну загрозами (міжнародні/регіональні мережі та двосторонні контакти), єдиних протоколів реагування (щоб інформація «приземлялася» у дії), вчення та координації (щоб не втрачати час на узгодження), а також оперативного використання заходів для конкретних суб'єктів туризму (аеропортів, транспорту, туристичних заходів та послуг).

Основні проблеми (вузькі місця) міжнародного співробітництва у сфері туризму, які можна побачити на прикладі Сінгапуру – це коли питання «обміну інформацією» та «швидкої реакції» іноді гальмуються або ускладнюються. Одна з основних перешкод – різні рівні доступу до інформації та «закритість» даних. Навіть за наявності каналів взаємодії (правоохоронні / контртерористичні), не вся інформація може вільно передаватися через класифікаційні перешкоди, судові обмеження та захист джерел. У туризмі ефект забезпечення безпеки часто залежить від швидкості, але саме швидкість передачі ґрунтується в те, що можна чи неможна розкривати партнерам і в якому вигляді. Прикладом часткового вирішення

такої проблеми у Сінгапурі є громадський механізм (національний рух SGSecure – один із способів, за допомогою якого Сінгапур реагує на глобальну загрозу тероризму.), через який люди можуть повідомляти про щось підозріле і отримувати оповіщення, але «оперативний» зміст загрози зазвичай не розкривається повністю публічно [42].

Також перешкоди виникають завдяки розбіжності юридичних рамок (комплаєнс, персональні дані, доказованість). У різних країнах відрізняються правила роботи з персональними даними, критерії, коли можна ділитися даними про підозрюваних / інцидентів, вимоги до юридичної придатності інформації щодо розслідування. Це призводить до затримок, коли партнерам потрібно «упакувати» відомості у допустиму форму.

Перешкодою стає й питання «сигнал проти дії» – труднощі конвертування загрози в конкретні заходи. Навіть коли дані отримані, виникають практичні питання, як-то наскільки це стосується саме туризму (готелі / перевезення / великі події / транспортні вузли), або що мають зробити готелі, туроператори, міста: посилити охорону, змінити маршрути, скоригувати огляд, скасувати захід, або хто приймає рішення і за якими критеріями (щоб не створити паніку чи не допустити перерегулювання)? У Сінгапурі це частково компенсується підготовкою бізнесу та кампанією на платформі SGSecure@Workplaces (готовність до боротьби з тероризмом) – тобто формуються навички «як реагувати», які вбудовано в навчання та програми для організацій.

Також перешкоді перешкоді виникають під час координації між багатьма урядовими відомствами (whole-of-government), особливо під час кризи. У Сінгапурі багато агентств, і в міжнародній зв'язці подібні ситуації множаться:

- поліція/внутрішня безпека;
- цивільна оборона/пожежні;
- транспорт/авіація;
- туризм/комунікації;

- консульська підтримка.

На міжнародному рівні це ускладнюється різними ланцюжками відповідальності між партнерами. Звідси проблема, коли інформація є, але «єдиний центр рішення» та таймінг можуть відрізнятися.

Також до перешкод може призводити різна комунікаційна політика з туристами (рівень тривожності, формулювання, публічність). У різних країнах по-різному оцінюють такі питання, як-то наскільки рано публікувати попередження, як формулювати ризики (щоб не нашкодити економіці та не викликати масову паніку), які канали вважати офіційними. Це впливає на довіру туристів і швидкість галузевої реакції. США, наприклад, мають офіційні travel advisory (попередження для подорожуючих), де зазвичай описуються загальні питання безпеки; проте «підхід до ступеня деталізації» та «коли оновлювати» залежить від конкретної держави [47].

Крім того, транскордонні загрози виникають набагато швидше, ніж транскордонні процеси узгодження між державами. Серед таких можна визначити типові загрози для туризму:

- тероризм та екстремістські ризики;
- шахрайства навколо бронювань / платежів;
- кіберінциденти в ланцюжку послуг;
- «ланцюг» злочинності через кілька юрисдикцій.

Поки відомства узгодять обмін/підтвердження фактів, загроза може вже зміститися або переїхати в інший маршрут/канал.

Також періодично виникають проблеми довіри та «інфраструктури довіри» між системами обміну. Навіть якщо країни формально домовилися обмінюватись даними, на практиці виникають певні вимоги:

- стандарти форматів (що саме пересилають);
- сумісність систем;
- перевірка достовірності;
- правові гарантії.

Без загальної «інфраструктури довіри» швидкість та якість обміну

суттєво знижуються. Такі проблеми не унікальні для Сінгапуру, але у рамках туристичної галузі особливо помітні через високу залежність від швидкості рішень.

Таким чином, для Сінгапуру ключові проблеми міжнародного співробітництва в туризмі – це не лише наявність каналів, а й обмеження на дані (юридичні/доступ), складність переведення загрози в конкретні заходи для галузі, відмінності в комунікаційній політиці та затримки через координацію багатьох відомств. Частково це нівелюється через національні програми на кшталт SGSecure/SGSecure@Workplaces, які навчають та створюють дисципліну реакції в організаціях.

В перспективі міжнародного співробітництва у сфері туризму Сінгапур, як сильний «hub» регіону, імовірно буде посилювати співпрацю у форматі:

- обміну сигналами раннього попередження (тероризм, злочинні схеми проти туристів, кіберриски);
- частіших оновлень ситуаційних карт для ключових секторів (аеропорти, готелі, організатори заходів);
- переходу від «реакції після інциденту» до запобігання (перегляд протоколів огляду, комунікацій, маршрутів).

Впровадження подібних заходів визначає перспективу для туристичної галузі в тому, що буде менше «пожежних заходів» та більше заздалегідь узгоджених сценаріїв. Також триватиме тренд на стандартизацію практик між різними країнами щодо безпеки в галузі (hotel / tour / event compliance):

- узгодження мінімальних вимог до готовності (плани реагування, евакуація, керування натовпом);
- уніфікація підходу до взаємодії «держоргани ↔ приватний сектор» (готелі, туроператори, майданчики);
- підтримка бізнесу щодо швидкого впровадження заходів по зрозумілим шаблонам.

Така співпраця призводить до перспективи пришвидшення навчання

персоналу та зменшення «різничитань» у різних країнах регіону.

Також робиться сильніший акцент на кібербезпеку туристичного ланцюга. Сучасний туризм – це цифрові послуги – бронювання, платежі, комунікації, мобільні додатки, агрегатори. Тому перспективи міжнародного співробітництва в цьому напрямку включають:

- спільний обмін за шахрайськими схемами та методиками фроду;
- обмін «індикаторами компрометації» (IOCs) та патернами атак;
- узгодження практик реагування на інциденти (хто повідомляє, як швидко «знімають ризик» з бронювань / сайтів).

Перспективою від таких заходів стає зниження втрат туристів та репутаційних ризиків галузі. Цілісний, загальноурядовий підхід до безпеки туристичної галузі можна експортувати на міжнародний рівень. Сінгапур відомий тим, що у країні координація тримається як «єдина система». Для міжнародному співробітництві перспективним для використання може стати такий досвід, як зштовхування відомчих ролей різних країн у кризу, створення сценаріїв для туристів, де стає зрозуміліше «хто приймає рішення» і «хто кого повідомляє» у небезпечній ситуації, проведення спільних навчань або «table-top exercises» (розбір сценаріїв за столом) для масових подій та криз. Результатом стає перспектива скорочення часу узгодження між юрисдикціями.

Ще одним перспективним досвідом є введення загальних протоколів для масових заходів та туристичних «піків». Сінгапур регулярно приймає події і вимагає, щоб партнери заздалегідь узгоджували вимоги щодо безпеки для масових майданчиків, уніфіковували принципи управління потоками людей, ділилися результатами та висновками після великих подій (що спрацювало/що ні). Перспективою впровадження таких вимог стає зменшення хаосу при різкому зростанні числа гостей.

Також перспективним впровадженням є гнучке «кризове інформування» мандрівників без паніки – не просто повідомляти про загрозу, а робити це через:

- узгодження між країнами (єдиний тон, ясні дії, контакти допомоги);
- урахування інтересів туристичної галузі (без надмірної драматизації);
- через опору на офіційні канали та швидке оновлення інформації.

Результатом стане підвищення довіри туристів та зменшення невизначеності та хибних чуток.

Впровадження партнерства з приватним сектором виступає як «прискорювач» процесу забезпечення безпеки. У Сінгапурі сильна роль держави разом із бізнесом. Перспективою міжнародного співробітництва, яке вплине на масштабування швидкості безпеки знизу вгору, стає розширення формату наступних заходів:

- тренінги та сертифікації готовності для готелів/операторів;
- спільні програми обміну кращими практиками з міжнародними мережами та асоціаціями;
- співробітництво з фінтехом та платіжними провайдерами при шахрайстві.

Таким чином, перспективою міжнародного співробітництва Сінгапуру в туризмі стає перехід від реакції до предиктивності, від розрізнених заходів до стандартизації, від «поліцейської» безпеки до кібер + офлайн + бізнес-процеси, а також впровадження наскрізної координації між країнами та якіснішої комунікації з туристами замість внутрішніх протоколів. Вплив міжнародного співробітництва на туризм у Сінгапурі визначається балансом двох факторів – проблем, які уповільнюють обмін та прийняття рішень, та перспектив, які підвищують швидкість, узгодженість та «масштабованість» заходів безпеки.

Негативним ефектом від виникаючих проблем, які безпеки «б'ють» по туристичній галузі Сінгапуру є:

- уповільнення реакції через відмінності в правових нормах, допустимий обсяг даних та складність перекладу «сигналу про загрозу» в конкретні дії для готелів/туроператорів/міських майданчиків;

- розбіжність комунікації (тон, публічність, деталізація) може викликати або недовіру, або панічні реакції;
- координаційні затримки між відомствами та країнами під час кризи підвищують ризик хаотичних рішень, що особливо критично у пікові туристичні сезони та за масових подій.

В результаті страждає стійкість туризму – підвищуються ризики для гостей та репутаційні/економічні втрати для бізнесу.

Позитивним ефектом від міжнародного співробітництва щодо вирішення виникаючих загроз для туристичної галузі Сінгапуру є:

- раннє попередження + стандартизація практик прискорюють застосування заходів (плани реагування, евакуація, управління натовпом, навчання персоналу);
- зростання частки кібер- та фрод-безпеки покращує захищеність ланцюжка «бронювання-платіж-комунікація»;
- сильна координація (міжурядова) та посилення партнерств між державою та приватним сектором дозволяє швидше доводити рішення до рівня конкретних об'єктів (готелі, організатори, туроператори).

Результатом стає підвищення довіри туристів, керованість ризиками та швидкість відновлення після інцидентів.

Таким чином, міжнародне співробітництво є ключем до стійкості та безпеці індустрії туризму. На прикладі Сінгапуру чітко видно, що партнерство як на рівні держав, так і в рамках глобальних та регіональних організацій, дозволяє миттєво реагувати на кризи, мінімізувати втрати та забезпечувати швидке відновлення потоків мандрівників. Хоча проблеми й заважають швидкості та узгодженості, а впровадження заходів співробітництва (міжнародні стандарти, обмін ранніми сигналами, спільне навчання, кібер-фокус у поєднанні зі спільними протоколами перетворює інформаційну безпеку з реактивного усунення наслідків на прогнозований і стійкий процес.

3.2. Розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності системи безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку України з огляду на досвід міжнародного співробітництва

Безпека туристичних подорожей на внутрішньому ринку України є надзвичайно актуальним питанням, особливо в умовах воєнного стану та загальної нестабільності. Ефективна система безпеки повинна охоплювати всі аспекти подорожі, від планування до повернення додому, і включати відповідальність як організаторів, так і самих туристів.

Серед ключових компонентів ефективної системи безпеки визначається законодавче та нормативне регулювання туристичної діяльності. Основний законодавчий акт, який регулює туристичну сферу – це Закон України «Про туризм», який регулює основні засади туристичної діяльності, включаючи права та обов'язки сторін, вимоги до ліцензування туроператорів та турагентів, стандарти безпеки [7]. Правила надання туристичних послуг деталізують вимоги до безпеки, комфорту та якості послуг [8]. Також існують нормативні акти щодо певних видів туризму, наприклад, правила експлуатації плавзасобів, вимоги до гірських провідників, безпека відвідування потенційно небезпечних об'єктів. Крім того, існує регулювання діяльності суб'єктів туристичної діяльності – ліцензування, сертифікація, вимоги до фінансового забезпечення (страхування).

Наступним компонентом системи безпеки є інформаційна безпека та попередження, тобто надання актуальної інформації про безпекову ситуацію:

- публікація рекомендацій та попереджень – державними органами (МЗС, ДСНС, МВС) щодо певних регіонів, потенційних небезпек (воєнні дії, мінна небезпека, екологічні ризики, погодні умови);

- інформування про «червоні зони» та зони підвищеної небезпеки;
- рекомендації щодо поведінки в умовах воєнного стану.

Доступність інформації про безпекову ситуацію забезпечується через:

- офіційні веб-сайти – міністерств, відомств, туристичних асоціацій;

- гарячі лінії – служб порятунку, туристичних організацій;
- мобільні додатки – з інформацією про безпеку, можливі небезпеки, контакти екстрених служб.

К плануванню маршруту будь-якої туристичної подорожі необхідно підходити з урахуванням безпекової ситуації в Україні:

- вибір безпечних регіонів та маршрутів;
- вивчення інформації про місцевість (наприклад, наявність мінної небезпеки);
- обговорення потенційних ризиків з усіма учасниками та суб'єктами туристичної діяльності.

В Україні створено систему реагування на надзвичайні ситуації, яку представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Система реагування на надзвичайні ситуації в Україні

Елементи системи	Компоненти
Системи оповіщення	– державні служби порятунку (ДСНС, поліція, швидка допомога); – гарячі лінії туроператорів та турагентів; – системи оповіщення про повітряні тривоги.
План дій у надзвичайних ситуаціях	– чіткі інструкції для туристів та персоналу; – наявність засобів зв'язку та екстреної допомоги; – координація дій між різними службами.
Евакуація	– планування безпечних шляхів евакуації; – організація транспортування туристів у безпечні місця.

Ефективна система безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку України – це багаторівневий механізм, що вимагає злагодженої роботи державних органів, суб'єктів туристичної діяльності та самих туристів. В умовах воєнного стану, безпека стає абсолютним пріоритетом, і всі заходи мають бути спрямовані на мінімізацію ризиків та забезпечення захисту життя і здоров'я громадян. Прозорість інформації, чіткі правила, відповідальність усіх сторін та постійне вдосконалення механізмів реагування – це ключові фактори для забезпечення безпечного туристичного досвіду в Україні. У

таблиці 3.3 визначено особливості системи безпеки туристичної діяльності в умовах воєнного стану.

Таблиця 3.3 – Особливості системи безпеки туристичної діяльності в умовах воєнного стану

Особливі підходи до безпеки	Характеристика
Пріоритет безпеки над розвагами	Усі туристичні активності повинні бути максимально безпечними та відповідати поточній безпековій ситуації.
Уникнення «червоних зон»	Повна заборона на відвідування територій, де ведуться бойові дії, або які знаходяться під високим ризиком.
Мінна безпека	Особлива увага до безпеки на територіях, що були під окупацією або біля зони бойових дій.
Повітряні тривоги	Знання правил поведінки під час повітряної тривоги, наявність сховищ.
Надійний зв'язок	Забезпечення можливості зв'язку з екстреними службами.
Гнучкість та готовність до змін	Можливість термінової зміни планів через непередбачені обставини.

Незважаючи на певні зусилля, система безпеки туристичних подорожей на внутрішньому ринку України має ряд суттєвих недоліків, які ускладнюють забезпечення належного рівня захисту туристів. Особливо загострюються ці проблеми в умовах воєнного стану. Попри існування Закону «Про туризм», деякі норми можуть бути застарілими або недостатньо конкретними, що ускладнює їхнє ефективне застосування. Відсутність ефективних механізмів контролю за діяльністю туроператорів, турагентів, власників готелів, перевізників щодо дотримання стандартів безпеки. Це може призводити до роботи недобросовісних компаній, які економлять на безпеці. Крім того, не завжди відбувається належна перевірка відповідності заявленим вимогам, особливо щодо специфічних видів туризму (екстремальні види, гірські походи та ін.). Наприклад, не завжди існують чіткі вимоги до кваліфікації гірських провідників, інструкторів з рафтингу, або до оснащення плавзасобів для водних походів.

Також існують інформаційні прогалини та недоліки належного

інформування учасників туристичної діяльності. Так, часто інформація про потенційні ризики (безпекова ситуація, погодні умови, екологічні проблеми) надходить із запізненням або не є достатньо детальною. Не всі туристи знають, де шукати достовірну інформацію про безпеку, які є екстрені служби, як діяти в надзвичайних ситуаціях. Туроператори та організатори можуть приховувати або недооцінювати потенційні небезпеки, щоб зберегти попит. Крім того, існує нечіткість щодо визначення «безпечних» та «небезпечних» зон, обмежена можливість отримання актуальної інформації через пошкодження зв'язку або відсутність доступу до певних територій.

Також в Україні існують інфраструктурні проблеми забезпечення безпеки туристичних подорожей. Через застарілість або відсутність належної інфраструктури, а саме недостатня кількість належним чином обладнаних причалів, стоянок, рятувальних пунктів, якісних доріг до туристичних об'єктів, виникають ризики організації безпечної подорожі. Також можливе неналежне забезпечення безпеки на об'єктах, а саме, пожежної безпеки, евакуаційних шляхів, сигналізації, які не завжди відповідають сучасним нормам. Крім того, виникають проблеми з транспортною безпекою через зношеність транспорту (автобуси, човни), відсутність належного контролю за технічним станом.

Особливими викликами для організації та проведення туристичних подорожей в умовах війни в країні стали:

- високий рівень мінної небезпеки – особливо надзвичайно високий ризик на територіях, які постраждали від бойових дій;
- обмежена діяльність екстрених служб – у деяких регіонах їхня діяльність може бути ускладнена;
- ризик ракетних обстрілів та повітряних тривог – потреба у постійному моніторингу та дотриманні правил безпеки;
- пошкоджена інфраструктура – обмежений доступ до деяких територій, пошкоджені дороги, відсутність зв'язку;
- психологічний тиск – необхідність враховувати психологічний стан

туристів.

І нарешті, існують проблеми реагування на надзвичайні ситуації. Недостатня координація між службами – відсутність чіткої взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Національною поліцією, швидкою медичною допомогою, туристичними компаніями. Недостатнє ресурсне забезпечення – не завжди екстрені служби мають необхідне обладнання, транспорт, персонал для оперативного реагування, особливо у віддалених регіонах. Недостатнє інформування населення про правила дій у надзвичайних ситуаціях. Та нарешті, існують проблеми з евакуацією, особливо в умовах обмеженого доступу або бойових дій.

Відповідно до визначених можливостей виникнення небезпечових ситуацій під час туристичних подорожей в Україні необхідно, з огляду на міжнародний досвід, розробити певні заходи, які могли б допомогти уникненню ризиків та загроз. Так, єдиною схемою у сфері туристичної безпеки повинно бути «помітив загрозу → швидко повідомив → поліція/служби діють». На рівні готелів, туроператорів, організаторів заходів/міських майданчиків та держорганів зазвичай потрібно:

- навчати співробітників розпізнавати підозрілу/аномальну поведінку та предмети;
- закріплювати усередині компанії порядок ескалації – кому повідомляти одразу (служба безпеки готелю / менеджер зміни / охорона об'єкта);
- надавати зрозумілі інструкції гостям (у т.ч. на рецепції / інфостендах) що робити за виникнення інциденту – куди йти, кому дзвонити, як не заважати службам.

Для «гострих» загроз та інцидентів із людьми основна лінія – виклик поліції / служб екстреної допомоги (у рекомендаціях для мандрівників також повинно бути відображено, як звертатися по допомогу). Наприклад, у Сінгапурі є державний ресурс SGSecure із зазначенням, що при потенційних

загрозах потрібно негайно повідомити органи (через номери/додаток/канали повідомлення).

Для готелів та організаторів заходів мають бути розроблені плани реагування та евакуація (особливо для великих об'єктів/заходів). Має бути план реагування на надзвичайні ситуації та пов'язані з ним процедури. Потрібні практичні плани евакуації, які включають:

- розподіл ролей (хто керує евакуацією, хто перевіряє зони);
- маршрути виходу;
- управління натовпом (щоб «не створити нову небезпеку»);
- репетиції/навчання персоналу.

У документах з евакуаційного планування необхідно акцентувати увагу на вимогах щодо підготовки та оформлення планів евакуації відповідно до міжнародних норм. В Сінгапурі, наприклад, при розробці планів евакуації орієнтуються на посібники SCDF (Singapore Civil Defence Force – державна служба цивільної оборони Сінгапуру). Так, для конкретних типів об'єктів/сценаріїв (наприклад, технічні умови евакуаційних дій для різних випадків) SCDF випускає окремі посібники, де торкаються питань, як активувати виклик екстрених служб, які повідомлення/процедури використовувати, як має виглядати евакуація та прикладні процедури. Питання евакуації та поінформованість щодо них туристів, які часто не знайомі з інфраструктурою будівлі/сигналами тривоги, можуть коштувати ним здоров'я або, навіть, життя. Тому упор потрібно робити на передбачувані маршрути, тренуваність персоналу та швидкий старт дій.

Також, необхідно особливу увагу приділяти техногенним ризикам/пожежній безпеці як базовому «туристичному стандарту». Хоча «безпека туризму» й ширше поняття, але пожежна / цивільна оборона повинна бути вбудована у практику туристичних об'єктів. У Сінгапурі SCDF публікує посібники та вимоги щодо безпеки для об'єктів та сценаріїв (наприклад, умови пожежної безпеки для заходів, вимоги щодо евакуації та управління об'єктом). Для готелів це зазвичай означає дотримання норм з

забезпечення виходів, сигналізації, доступності обладнання та організацію евакуації за затвердженою схемою.

Але для туристів найчастіше реальною «оперативною загрозою» стає не фізичний напад, а шахрайство. Що потрібно робити готелям/платформам/туроператорам в цьому напрямі на практиці:

- ідентифікувати фрод-схеми навколо бронювань (підміна підтверджень, дзвінки/месенджери нібито від готелю, фішинг платіжних даних);
- доводити попередження співробітникам та гостям: «як не потрапити на підроблений контакт»;
- співпрацювати із правоохоронцями та публікувати попередження/інструкції.

Особливо небезпечними стають сучасні кібер- та шахрайські ризики «навколо бронювань» (готель / туроператор як точка атаки). Цікавим прикладом із реальної практики поліції Сінгапуру є публікація поліцією рекомендацій з попередження шахрайства, пов'язаного з готельними бронюваннями (в т.ч. варіації фішингу / контакту через месенджери). Також ними описувалися попередження щодо шахрайства, пов'язаного з бронюваннями готелів та квитками/атракціями (через e-commerce).

Також важливою для сучасних туристичних подорожей стає безпека масових подій. Обов'язковими правилами безпеки для організаторів подій та, тим самим, й для туристичної інфраструктури навколо подій у разі зростання ризиків (у т.ч. «висока щільність людей») повинно стати закладання конкретних заходів безпеки щодо вимог правоохоронців та в рамках правових актів. У Сінгапурі, наприклад, зазначається, що для подій, які збирають великі натовпи, поліція вимагає відповідних заходів (приклад – заходи проти таранних атак у місця з високою відвідуваністю). Додатково також існує міжвідомча практика спілкування із власниками/зацікавленими сторонами та галузевими асоціаціями щодо зниження загроз. Тому, в Україні також необхідно розвивати на рівні туристичної галузі підхід стійкої та

спільної підготовки туристичних подій/бізнесу, в т.ч. з акцентом на найкращі міжнародні практики безпеки/заходів безпеки для великих подій. У таблиці 3.4 представлено практичні рекомендації щодо забезпечення фізичної безпеки під час реалізації туристичної діяльності.

Таблиця 3.4 – Практичні рекомендації щодо забезпечення фізичної безпеки під час реалізації туристичної діяльності

Практичні рекомендації (для оператора)	Чек-лист для туриста (мінімум)
– проводити формальне оцінювання ризиків для кожного туристичного заходу і оновлювати його сезонно; – розробити та регулярно відпрацьовувати аварійний план у зв'язку з місцевими рятувальними службами; – вести журнал технічного огляду транспорту та спорядження за підписом відповідальних; – забезпечити наявність супутникового зв'язку у віддалених маршрутах, мінімально – один (Personal Locator Beacon – компактний персональний аварійний радіомаяк, який використовується для подачі сигналу лиха через супутникову систему COSPAS-SARSAT, який передає сигнал з координатами місцезнаходження рятувальним службам у будь-якій точці світу, працюючи там, де мобільний зв'язок недоступний – в горах, лісах або відкритому океані) на групу; – навчати всіх гідів та ключовий персонал мінімум на рівні Wilderness First Responder/First Aid (перший рятувальник/перша допомога у дикій природі) + навички евакуації.	– відповідна фізпідготовка та медична довідка (якщо потрібно). – екіпірування (зручний та захищаючий одяг, взуття, світловідбиваючі елементи, аптечка, ліхтар); – страховий поліс із покриттям всіх активностей, які плануються; – копії документів, контакти оператора та локальних екстрених служб; – базові навички безпеки (орієнтація, поведінка під час зустрічі з дикими тваринами, навички надання первинної допомоги).

І нарешті, медична безпека є одним з найважливіших аспектів реалізації туристичної діяльності, що безпосередньо впливає на добробут та безпеку туристів. Вона передбачає комплекс заходів, спрямованих на запобігання виникненню захворювань та травм під час подорожі, надання своєчасної та кваліфікованої медичної допомоги, а також мінімізацію ризиків, пов'язаних з особливостями місця призначення. У таблиці 3.5 представлено розроблені рекомендації щодо забезпечення медичної безпеки під час реалізації туристичної діяльності всіма учасниками туристичної

діяльності.

Таблиця 3.5 – Рекомендації щодо забезпечення медичної безпеки під час реалізації туристичної діяльності

Учасники туристичної діяльності	Рекомендації
туристи	вивчати ризики, пройти медконсультацію до поїздки, мати страховий поліс з покриттям евакуації, мати при собі за наявності список хронічних захворювань та ліків + рецепт, а також базову аптечку та копії медичних документів, можливість контакту місцевої медицини та страхової компанії та можливість телемедконсультації, дотримуватись інструкцій гідів.
туроператори	проводити обов'язковий попередній медогляд/анкетування, забезпечувати навчання персоналу, впроваджувати міжнародні стандарти безпеки, забезпечити інструктування та страхування учасників, мати стандартизовані медичні набори та контракти з локальними клініками/евакуаційними службами.
приймаючі організації та влада	публікувати актуальну інформацію про доступність медицини, переказ та ціни на термінові послуги, розвивати інфраструктуру екстреної допомоги, системи оповіщення та навчати персонал.
страхові компанії	пропонувати адаптовані поліси, що покривають специфічні ризики активності та евакуацію.
регулятори	стандартизувати вимоги до медичної готовності для організованих турів та проводити аудит відповідності.
інвестори та технологи	впроваджувати рішення моніторингу, навігації та аналізу даних для превентивного управління ризиками.

Крім того, при організації та проведенні туристичних заходів слід звертати увагу на особливості медичної безпеки в сучасній Україні:

- інформування про епідеміологічну ситуацію – надається актуальна інформація про COVID-19, інші інфекційні захворювання;
- доступність медичної допомоги – у великих містах медична допомога доступна, але в сільській місцевості та віддалених регіонах можуть виникати проблеми;
- якість медичних послуг – може бути різною в різних регіонах та установах;
- мінна небезпека – у зонах, що зазнали бойових дій, існує

надзвичайна загроза мінування, що вимагає особливої обережності;

- повітряні тривоги – необхідність знання правил поведінки під час повітряних тривог та наявності сховищ.

Тож, з огляду на сучасні реалії та міжнародний досвід, розвиток внутрішнього туризму в Україні вимагає спеціальних рішень, а саме:

- створення єдиного реєстру суб'єктів туристичної діяльності за підтримки Державного агентства розвитку туризму України (ДАРТ), що дозволить відстежувати якість послуг, гарантувати дотримання стандартів якості та безпеки;

- розширення мережі туристично-інформаційних центрів, що оперативнo координують мандрівників;

- запровадження обов'язкових стандартів безбар'єрності та безпечних укриттів (ДБН) для місць колективного розміщення;

- імплементація стандартів ЄС щодо захисту прав споживачів туристичних послуг;

- посилення контролю за наявністю медичного страхування, інтеграція українських страхових компаній до міжнародних систем аси стансу (сервісні компанії, які виступають посередниками між страховиками та клієнтами) для захисту подорожуючих;

- запуск урядових комунікаційних кампаній (через портали на кшталт Visit Ukraine) з чіткими інструкціями щодо дій під час повітряних тривог або інших кризових ситуацій.

Висновки до розділу 3.

Таким чином, забезпечення безпеки під час туристичної діяльності – це спільна відповідальність усіх учасників. Туристи повинні усвідомлювати потенційні ризики, дбати про власне здоров'я, мати медичну страховку та аптечку. Організаторів туристичної діяльності повинні ретельно планувати маршрути, забезпечувати надійне спорядження, мати кваліфікований персонал, співпрацювати з медичними та іншими відповідальними

установами та мати план дій у надзвичайних ситуаціях. Державні організації повинні створювати належне законодавче поле, забезпечувати належну роботу екстрених служб, контролювати дотримання стандартів безпеки та надавати актуальну інформацію про ризики. Зокрема, в Україні, особливо в умовах воєнного стану, пріоритетом є максимальне уникнення ризиків, інформування про небезпечні території та забезпечення доступності екстреної допомоги. Тільки комплексний підхід, який охоплює всі вищезгадані аспекти, може гарантувати високий рівень безпеки під час туристичних подорожей.

ВИСНОВКИ

Глибоке розуміння принципів безпеки туристичних подорожей є життєво важливим для всіх, хто залучений до цієї сфери – від професіоналів до самих мандрівників. Це не самоціль, а дієвий інструмент, який дозволяє досягти головного – максимального рівня безпеки, зниження потенційних ризиків та створення передумов для незабутніх вражень. Безпека людського життя розглядається як першооснова для встановлення довіри та її розвитку. Знання про формування безпеки виступають ключовим елементом для побудови довірливих відносин як між туристом і організатором, так і між країнами на міжнародній арені. Туристична галузь, позбавлена такої фундаментальної довіри, не зможе повноцінно функціонувати та розвиватися, особливо в умовах непередбачуваних загроз.

Ефективна безпека туристичних подорожей будується на комплексному підході, який охоплює широке коло взаємопов'язаних аспектів таких, як законодавство, інфраструктуру, психологію та розбудову на цій основі плану дій у надзвичайних ситуаціях. Розуміння цих зв'язків дає змогу розробляти ефективні стратегії. Ключовою компетенцією стає вміння прогнозувати та запобігати небезпекам – аналізувати минулі події, виявляти потенційні загрози, передбачати ризики та розробляти профілактичні заходи. Такий проактивний підхід значно перевершує пасивне реагування на вже скоєні інциденти. В нашому динамічному світі, де часто відбуваються непередбачувані події (пандемії, конфлікти, природні катаклізми), володіння основами безпеки дозволяє будувати гнучкі системи, здатні ефективно адаптуватися до нових викликів.

Безпека туристичної подорожі – це колективна відповідальність, яка покладається не лише на організаторів та державні структури, але й на самих мандрівників. Знання своїх прав та обов'язків, а також послідовне дотримання правил і рекомендацій є невід'ємними елементами безпечного туристичного досвіду. Сфера безпеки подорожей не має географічних меж,

тому міжнародне співробітництво є ключовим для обміну кращими практиками, розробки універсальних стандартів та досягнення загальної безпеки. Ігнорування ключових аспектів безпеки неминуче породжує зростання ризиків, негативні наслідки для репутації, фінансові втрати та, що найважливіше, ставить під загрозу життя та здоров'я людей. Тому акцентування уваги на вивченні та застосуванні цих знань є критично важливим завданням для кожного, хто працює у туристичній індустрії.

Досвід Сінгапуру в міжнародному співробітництві щодо безпеки туристичних подорожей висвітлює системний та вискоєфективний підхід, який може слугувати зразком для наслідування. Успіх Сінгапуру у сфері туристичної безпеки базується на глибокому розумінні нерозривного зв'язку між безпекою, довірою та економічним процвітанням, а також на активній та гармонійній міжнародній взаємодії. Сінгапур активно прогнозує та запобігає загрозам, а не лише реагує на них. Цей превентивний підхід втілюється через постійний моніторинг, ретельний аналіз ризиків та впровадження відповідних заходів безпеки. Безпека в Сінгапурі не є самостійним елементом, а цілісно інтегрована в загальну туристичну стратегію, охоплюючи весь спектр аспектів: законодавство, державне регулювання, інфраструктурні рішення, технологічні інновації та професійний розвиток персоналу.

Сінгапур активно співпрацює з міжнародними організаціями (такими як UNWTO, ASEAN, APEC та UNICRI), іншими країнами та приватним сектором, що дозволяє країні:

- обмінюватися найкращими практиками та досвідом;
- розробляти та впроваджувати спільні стандарти безпеки;
- ефективно реагувати на глобальні виклики (наприклад, пандемії, кіберзагрози);
- забезпечувати безпеку туристів за межами країни.

У підвищенні безпеки туристичного ринку Сінгапур робить ставку на інноваційні технології, використовуючи все: від систем відеоспостереження з

аналітикою до біометричних рішень та кібербезпеки. Це забезпечує більш ефективний моніторинг, швидке виявлення потенційних загроз і оперативне реагування. Провідна роль державних органів Сінгапуру полягає у формуванні політики безпеки, встановленні стандартів та здійсненні контролю, що підтримується чіткими законодавчими рамками та ефективними механізмами контролю, які гарантують дотримання вимог усіма учасниками. Активна співпраця влади з приватним сектором (туроператорами, готелями, авіакомпаніями) у розробці та реалізації заходів безпеки забезпечує комплексний підхід та широке охоплення всіх аспектів туристичної діяльності.

Навчання та підвищення кваліфікації персоналу є необхідним елементом системи безпеки в туристичній галузі, що забезпечує достатній рівень знань та навичок для ефективного реагування. Хоча Сінгапур демонструє високі стандарти безпеки, відповідальність туристів – дотримання правил та рекомендацій – також відіграє важливу роль. Тому досвід Сінгапуру може слугувати цінним досвідом для країн, які прагнуть підвищити безпеку своєї туристичної сфери. Особливо це актуально для української туристичної галузі, яка може отримати значні переваги від вивчення та адаптації сінгапурських підходів, зокрема у сфері міжнародного співробітництва, превентивних заходів та технологічних інновацій. Успішне впровадження комплексних заходів безпеки, за прикладом Сінгапуру, суттєво впливає на формування довіри туристів, що є фундаментом для сталого розвитку галузі.

Тож, міжнародне співробітництво є запорукою безпеки та сталого розвитку туризму. Сінгапур досягнув статусу глобального лідера завдяки таким інструментам як оперативне реагування, дотримання суворих протоколів безпеки та публікація детальних рекомендацій для громадян за кордоном та іноземних туристів мінімізує ризики під час надзвичайних ситуацій. Досвід Сінгапуру доводить, що дієві системи безпеки мінімізують ризики для мандрівників, а адаптація цих практик в Україні допоможе

створити конкурентоспроможний внутрішній ринок.

Таким чином, сучасні реалії туристичної індустрії визначають безпеку подорожі як ключовий фактор конкурентоспроможності. Координація зусиль із глобальними структурами, такими як, наприклад, Всесвітня туристична організація (UN Tourism), дозволяє запроваджувати універсальні протоколи, що є життєво необхідним для сталого розвитку галузі. А сінгапурський досвід демонструє еталонну модель, де жорстке законодавство, інноваційні технології безпеки та високий рівень правопорядку перетворили місто-державу на один із найбезпечніших та найпривабливіших туристичних хабів світу. А адаптація передових світових практик до українського туристичного ринку може стати критично необхідним фундаментом для відновлення. Це дозволить мінімізувати поточні та повоєнні ризики, захистити туристів і створити сильний, конкурентоспроможний внутрішній ринок, здатний інтегруватися у європейський туристичний простір.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. ДСТУ ISO 31000:2018 Менеджмент ризиків. Принципи та настанови (ISO 31000:2018, IDT). URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=80322 (дата звернення: 07.04.2026).
2. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» (щодо безпеки) : Закон України від 05.04.2011 № 8374. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF6GM00I.html (дата звернення: 07.04.2026).
3. Про забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя : Закон України № 4004-12 від 24.02.94 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4004-12> (дата звернення: 07.04.2026).
4. Про курорти : Закон України // Відомості Верховної Ради України № 2026-14 від 5.10.2000 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2026-14> (дата звернення: 07.04.2026).
5. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України № 1264-12 від 25.06.1991 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 07.04.2026).
6. Про пожежну безпеку : Закон України № 3745-12 від 17.12.1993 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3745-12> (дата звернення: 07.04.2026).
7. Про туризм : Закон України від 18.11.2003 р. № 1282–IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2026).
8. Абрамов В. В., Оплаканец Е .А. Пропозиції щодо забезпечення безпеки при наданні послуг екстремального туризму. Фізичне виховання, спорт і туристсько-краєзнавча робота в закладах освіти : збірник наукових праць. Додаток до гуманітарного вісника ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький : ФОП Домбровская Я. 2016. С. 221–226.

9. Асоціація держав Південно-Східної Азії. URL: <https://vue.gov.ua> (дата звернення: 07.04.2026).
10. Віза до Сінгапуру. URL: <https://singapore.mfa.gov.ua/informaciya-shchodo-vizi-v-singapur> (дата звернення: 07.04.2026).
11. Галузеві стандарти. URL: <https://me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=ecfd6c5a-1760-4d8d-a931-3a63f64e2310&title=GaluzeviStandarti?qxldxufriqnahvhy&showMenuTree=true> (дата звернення: 07.04.2026).
12. Голод А. П. Безпека туризму як об'єкт регіональних економічних досліджень. *Інноваційна економіка*. 2014. № 4 (53). С. 190–194.
13. Дяченко В. О., Євтушенко Я. В. Теоретичні аспекти забезпечення безпеки туристів в країнах Європи. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи* : матеріали III Міжн. наук.-практ. конф. (Суми, 14–15 квітня 2021 р.). Суми : ФОП Цьома С. П., 2021. С. 95–101.
14. Дяченко В. О., Євтушенко Я. В. Теоретичні аспекти забезпечення безпеки туристів в країнах Європи. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи* : матеріали III Міжн. наук.-практ. конф. (Суми, 14–15 квітня 2021 р.). Суми : ФОП Цьома С.П., 2021. С. 95–101.
15. Жарська, Н. В., Бріскін, Ю. А., Кучер, П. В., Макаровський, Н. М. Особливості безпеки життєдіяльності у сфері туризму. *Академічні візії*, (55). 2026. URL: <https://doi.org/10.66556/2786-586X.55.zharska-n> (дата звернення: 07.04.2026).
16. Живко З., Лелюк Н., Родченко С. Управління безпекою туристичної галузі в умовах пандемії Covid-19. *Економіка та суспільство*. № 31. 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-67>
17. Заваріка Г. М., Денищенко Л. В. Концепція безпеки як основа маркетингової діяльності туристичних та готельних підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 71. С. 16–22.
18. Індекс людського розвитку 2025 : де у світі найкращі освіта,

здоров'я та дохід. URL: <https://chas.cv.ua/socium/173794.html> (дата звернення: 07.04.2026).

19. Кіберполітика Сінгапуру: як місто-держава захищається від цифрових загроз? URL: <https://adastra.org.ua/blog/kiberpolitika-singapuru-yak-misto-derzhava-zahishayetsya-vid-cifrovih-zagrozh> (дата звернення: 07.04.2026).

20. Корж Н. В., Заноско О.В. Формування системи економічної безпеки індустрії туризму як складової стійкого розвитку туризму в Україні. *Економіка. Управління. Інновації*. 2011. № 2 (6). URL: https://tourlib.net/statti_ukr/korzh.htm (дата звернення: 07.04.2026).

21. Кравченко О. О., Дутко Л. П. Безпека в туристичній сфері України. *Обліково-аналітичне забезпечення системи фінансово-економічної безпеки: інформаційно-комунікаційні технології та антикорупційний менеджмент* : матеріали VIII Міжн. наук.-практ. інт.-конф. (Харків, 13 листопада 2019 р.). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. С. 86–94.

22. Маловичко С. В., Барабанова В. В. Трансформаційна система послуг туристичної сфери: виклики сьогодення. *Вісник ДонНУЕТ*. № 1(72). 2020. С. 66–74. DOI: <https://doi.org/10.33274/2079-4819-2020-72-1-66-74> (дата звернення: 07.04.2026).

23. Марків І. П. Безпека туризму як вагомий фактор розвитку галузі: *Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки* : матеріали VIII всеукр. наук.-практ. конф. (Умань, 18 листопада 2021 р.) Умань : Візаві, 2021. С. 624–628.

24. На авто в Сінгапурі. URL: <https://visitukraine.today/uk/departure/singapore/ukraine-citizenship/by-car-in-singapore> (дата звернення: 07.04.2026).

25. Найбезпечніша країна Азії: чому подорож до Сінгапуру – хороша ідея. URL: <https://competitions.obozrevatel.com/ukr/najbezpechnisha-kraina-azii-chomu-podorozh-do-singapuru-horosha-ideya.htm> (дата звернення: 07.04.2026).

26. Нова Зеландія звинуватила низку країн у втручанні в нацбезпеку. URL: : <https://glavcom.ua/world/world-politics/nova-zelandija-opublikovala->

spisok-zahroz-natsbezpetsi-ne-objishlosja-bez-rosiji-948364.html (дата звернення: 07.04.2026).

27. Особливості Сінгапуру. URL: <https://sitistravel.com/uk/singapur/info-features-singapore/> (дата звернення: 07.04.2026).

28. Офіційний сайт UN Tourism. URL: <https://www.untourism.int/why-tourism> (дата звернення: 07.04.2026).

29. Паламаренко О. П. Безпека туристичних подорожей як умова їх організації та здійснення. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. «Стратегічні перспективи туристичної та готельно-ресторанної індустрії в Україні: теорія, практика та інновації розвитку» (м. Умань, 30–31.10.2019 р.). Умань : Візаві, 2019. С.297–298.

30. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://kurort.gov.ua/bez-kategoriyi/strategiya-rozvytku-turyzmu-ta-kurortiv-na-period-do-2026-roku/> (дата звернення: 07.04.2026).

31. Торяник В. М., Джинджоян В.В. Безпека туризму. Дніпро : ВНПЗ «ДГУ», 2018. 284 с.

32. Транспорт у Сінгапурі. URL: <https://tripmydream.ua/singapore/singapore/local-transport> (дата звернення: 07.04.2026).

33. Туристичне страхування Сінгапур. URL: <https://visitukraine.today/uk/departure/insurance/singapore/ukraine-citizenship/travel-insurance%20Ukraine> (дата звернення: 07.04.2026).

34. Туристичне страхування: Фінляндія URL: <https://visitukraine.today/uk/departure/insurance/finland/haiti-citizenship/travel-insurance?srsId> (дата звернення: 07.04.2026).

35. Фокін С. П. Транспортування туристів спеціалізованими організаціями під час виникнення надзвичайних ситуацій. *Взаємодія транспорту і туризму: тенденції, проблеми, перспективи*. Зб. наук. праць. Київ : Принт-центр, 2012. С. 174 –177.

36. Чим може здивувати Сінгапур? URL: <https://хо.ua/uk/blog/chem->

mojet-udivit-singapur/ (дата звернення: 07.04.2026).

37. AADMER work programme 2021 – 2025. URL: mneawp.asean.org (дата звернення: 07.04.2026).

38. APEC Business Travel Card [ABTC and virtual ABTC). URL: <https://www.apec.org/what-we-do/committee-on-trade-and-investment/business-mobility-group/apec-business-travel-card-abtc-and-virtual-abtc> (дата звернення: 07.04.2026).

39. ASEAN political-security community. URL: agreement.asean.org (дата звернення: 07.04.2026).

40. Department of Economic and Social Affairs. URL: <https://www.un.org/en/articles-by-property-w-date/81254> (дата звернення: 07.04.2026).

41. Global Peace Index 2025: These Are The 10 Most Peaceful Countries In The World. URL : <https://www.ndtv.com/travel/global-peace-index-2025-these-are-the-10-most-peaceful-countries-in-the-world-8790884> (дата звернення: 07.04.2026).

42. Keeping SG secure starts with us. URL: <https://www.sgsecure.gov.sg/> (дата звернення: 07.04.2026).

43. Kozhukhivska R., Sakovska O., Skurtol S., Kontseba S. and Zhmudenko V. An analysis of use of internet technologies by the consumers of tourism industries in Ukraine. *International Journal of Advanced Science and Technology*. Vol. 29, Issue 6, 2020. P. 1007–1013.

44. Ministry of Foreign Affairs Republic of The Union of Myanmar. URL mofa.gov.mm (дата звернення: 07.04.2026).

45. Smith Travel Research (STR) Rate. URL: <https://chatlyn.com/en/glossary/smith-travel-research-str-rate/> (дата звернення: 07.04.2026).

46. The 20th UN Tourism/PATA Forum on Tourism Trends and Outlook. URL: <https://www.untourism.int/tourism-statistics/tourism-statistics-database> (дата звернення: 07.04.2026).

47. Travel.State.Gov. URL: <https://travel.state.gov/content/travel.html> (дата звернення: 07.04.2026).

48. Workshop on Strengthening Early Warning Early Action for the Vulnerable Communities in APEC. URL: <https://www.apec.org/publications/2025/02/workshop-on-strengthening-early-warning-early-action-for-the-vulnerable-communities-in-apec> (дата звернення: 07.04.2026).

49. World Tourism Barometer. URL: <https://hotelespormexico.org/wp-content/uploads/2025/02/2025-world-tourism-barometer-and-statistical-annex-january-2025.pdf> (дата звернення: 07.04.2026).

50. World tourism trends and outlook. URL: <https://pre-webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2025-10/09-18%201> (дата звернення: 07.04.2026).

51. Мельниченко В., Зацепіна Н. Досвід міжнародного співробітництва щодо безпеки світового туризму. «Тиждень науки – 2026» : матеріали щорічної наук.-практ. конф. викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів, студентів НУ «Запорізька політехніка», 13 – 17 квітня 2025 р. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2026. С.